

Sognekraft AS – tillatelse til utbygging av Leikanger kraftverk og overføring av Henjaelvi til Grindselvi mv. i Leikanger kommune i Sogn og Fjordane

VI Olje- og energidepartementets merknader til søknaden om kraftutbygging

1. Innledning

Sognekraft søker om å bygge Leikanger kraftverk i Leikanger kommune. Planene går ut på å overføre vann fra Henjaelvi til Grindselvi for utnyttelse av fallet ned til Sognefjorden hvor kraftstasjonen vil bli lokalisert i fjell. Det er utredet tre alternative utbyggingsløsninger for kraftverket; A, B og C.

Det søkes primært om tillatelse til utbygging etter alternativ A, sekundært etter alternativ C. Alternativ B er utredet, men ikke omsøkt. Det som i hovedsak skiller alternativene er antall inntak og fallhøyde i de to vassdragene. Søknaden om konsesjon for regulering av Store Trastadalsvatn og bygging av en 132 kV kraftledning fra kraftverket til Grindsdalen transformatorstasjonen (trafoen), er lik for begge alternativer. Utbyggingen vil medføre behov for forsterkning og forlengelse av eksisterende veier i begge dalførene. Massedeponier er planlagt ved tverrslag i Grindsdalen og Henjadalen samt sjødeponi i Sognefjorden.

Ifølge søknaden er beregnet årlig kraftproduksjon for alternativ A og C hhv. om lag 184 GWh og 161 GWh.

De negative virkningene av utbyggingen er knyttet til redusert vannføring på berørte strekninger i de to vassdragene og i flere sideelver samt økt regulering av Store Trastadalsvatn, som også tidligere har vært utnyttet til vannkraftformål.

Leikanger kommune ønsker primært utbygging etter alternativ A, sekundært etter alternativ C. Sogn og Fjordane fylkeskommune ønsker utbygging etter alternativ A, mens Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har konkludert med at alternativ C er bedre enn alternativ A.

2. NVEs innstilling

NVE anbefaler at Sognekraft AS får konsesjon etter vassdragsreguleringsloven § 2 til overføring av Henjaelvi til Grindselvi og regulering av Store Trastadalsvatn, samt tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging og drift av Leikanger kraftverk.

Anbefalingen legger til grunn utbygging etter alternativ C. Mulige negative konsekvenser av kraftverket er knyttet til redusert vannføring på berørte elvestrekninger i Grindselvi og Henjaelvi og varierende vannstand i Store Trastadalsvatn, samt fysiske arealinngrep. Allmenne interesser som i ulik grad vil bli påvirket er landskap, friluftsliv, kulturmiljø og kulturminner, fisk og øvrig naturmangfold. Som avbøtende tiltak foreslås slipp av minstevannføring hele året i Grindselvi og Henjaelvi med økt vannslipping i sommerperioden. Videre foreslås begrensninger på utnyttelse av magasinkapasiteten i

Store Trastadalsvatn til kraftproduksjon, bl.a. for å sikre vannreserve til kommunal vannforsyning og andre vannuttak.

Det gis samtidig konsesjon for den omsøkte 132 kV kraftledningen fra Leikanger kraftverk til transformatorstasjonen på Seljevoll i Grindsdalen.

3 Vurderingsgrunnlaget

I departementets vurdering av om konsesjon etter vassdragslovgivningen skal gis, må fordeler og ulemper ved det omsøkte tiltaket veies opp mot hverandre. Skader og ulemper for både allmenne og private interesser skal hensynstas.

Bevaring av naturmangfoldet inngår i skjønnsutøvingen ved saksbehandlingen. Dette innebærer at miljøkonsekvensene ved omsøkte utbygging må vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der de samfunnsøkonomiske fordelene må avveies mot forringelsen eller tapet av naturmangfoldet.

Bestemmelsen i naturmangfoldloven § 8 og prinsippene i loven §§ 9 – 12 legges til grunn som retningslinjer etter vassdragslovgivningen. Det vises i den sammenheng til forvaltningsmålene om naturtyper, økosystemer og arter i loven §§ 4 – 5. Disse forvaltningsmålene blir iaktatt ved departementets behandling av søknadene.

Søknadene om produksjon og nettilknytning er behandlet hver for seg av NVE, men oversendt samtidig til departementet. Så lenge konsesjon for kraftledningen er avhengig av konsesjon for bygging av kraftverkene, bør vedtak fattes samtidig for begge søknader.

Departementet vil i det følgende vurdere søknadene i hvert sitt kapittel, og deretter gi en samlet vurdering og konklusjon for prosjektene.

Etter forvaltningsloven § 25 annet ledd første punktum skal forvaltningsorganet i begrunnelsen nevne de faktiske forhold som vedtaket bygger på. Er de faktiske forhold beskrevet av parten selv eller i et dokument som er kjent for parten, er en henvisning til tidligere fremstilling tilstrekkelig.

Konsesjonssøknadene med KU, fagrapporter og tilleggssrapporter er gjort kjent for partene ved NVEs høring av søknadene. I tillegg er konsekvensene av tiltakene grundig beskrevet i NVEs innstilling av 18. desember 2014. Partene er gjort kjent med innstillingen ved NVEs brev av samme dato.

Departementet vil derfor i stor utstrekning nøye seg med å vise til konsesjonssøknadene, fagrapportene, tilleggssrapportene og NVEs innstilling når det gjelder hvilke faktiske forhold som vedtaket bygger på. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal etter naturmangfoldloven stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risikoen for skade på naturmangfoldet.

I samsvar med naturmangfoldloven § 8 første ledd bygger departementet på følgende kunnskapsgrunnlag:

- Sognekraft AS' prinsipale søknad av 27. januar 2009 med konsekvensutredninger (KU) for alternativ A
- NVEs brev av 11. november 2011 om tilleggsutredninger for alternativ C
- Sognekraft AS' subsidiære søknad av 18. april 2012 med KU for alternativ C
- NVEs innstilling av 18. desember 2014 med høringsuttalelser til søknadene
- Høringsuttalelser til NVEs innstilling
- Olje- og energidepartementets møte og befaring 19. august 2015
- Registreringer i naturbase
- Artsdatabanken

Departementet finner at tiltaket er godt nok opplyst ved gjennomførte utredninger, høringer, befaringer og andre mottatte saksopplysninger til at vedtak kan fattes. Departementet viser til at materialet antas å gi den kunnskap som kreves om landskapet, utbredelse av naturtyper, den økologiske tilstanden i området og arters bestandssituasjon. Også virkningene av utbyggingen er beskrevet på tilstrekkelig vis.

4 Departementets vurdering av kraftverkets virkninger

Samfunnsmessige hensyn

Den viktigste samfunnsmessige nytten med Leikanger kraftverk vil være produksjon av ny fornybar kraft, hvor en stor andel er regulerbar. Kraftverket vil ifølge søknaden produsere hhv. om lag 184 (alternativ A) og 161 (alternativ C) GWh per år, som vil være meget verdifulle bidrag til målet om økt fornybar kraftproduksjon.

Om lag fjerdeparten av produsert kraft i Leikanger kraftverk vil være vinterkraft. Dette innbefatter eksisterende regulering av Store Trastadalsvatn, som i dag fungerer som reservevannforsyning for Leikanger kommune. Begrensninger på utnyttelsen av dette magasinet til kraftproduksjon vil være nødvendig for å sikre vannforsyningen. Etter departementets vurdering er det viktig å prioritere prosjekter som bidrar til mer regulerbar kraft, ettersom det meste av ny produksjon i dag er uregulerbar kraft (småkraft, vindkraft mv.).

I søknaden fra 2009 (prisnivå 2008) er utbyggingskostnadene for alternativ A og C estimert til hhv. 628,5 og 579,1 millioner kroner, som gir en utbyggingspris på hhv. 3,41 og 3,60 kr/kWh.

En indeksjustering av utbyggingskostnadene til prisnivå 2015 gir som resultat for alternativ A og C hhv. 805,9 og 742,5 millioner kroner, som resulterer i en utbyggingspris på hhv. 4,42 og 4,82 kr/kWh. Ved beregningen av utbyggingsprisen har NVE lagt til grunn forslagene til minstevannføring i innstillingen, som resulterer i lavere

produksjonstall. Kraftverket vil etter dette produsere hhv. om lag 182 (alternativ A) og 154 (alternativ C) GWh per år.

Nåverdiberegning av prosjektet gir positiv nåverdi for både alternativ A og C, med høyest nåverdi for alternativ A.

Alternativ A vil medføre inngrep i til dels åpent landskap, mens alternativ C vil bli mer skånsomt. Alternativ C vil gi kortere elvestrekninger med redusert vannføring, som vil bli mindre synlige i terrenget. Alternativ C med inntak i Henjaelvi nedenfor samløpet ved Nyastølen vil opprettholde den naturlige vannføringen i elvene Friksdøla, Slettabotn og Traståna, slik at Nyastølen kan beholde mye av sine landskapsmessige kvaliteter.

NVE tilrår at utbygger får konsesjon etter alternativ C ut fra en avveining av forventet kraftproduksjon og konsekvenser for miljø og samfunn.

Departementet understreker at de samlede virkningene av tiltaket ikke er begrenset til de som kan prissettes. Tiltaket vil også ha betydelige virkninger på natur, miljø og areal. I konsesjonsvurderingen vil departementet vurdere miljøvirkningene av tiltaket nærmere, og ta stilling til om tiltaket samlet sett vurderes som samfunnsøkonomisk lønnsomt.

Leikanger kommune vil få årlige inntekter fra eiendomsskatt, naturressursskatt, konsesjonsavgift og konsesjonskraft. I anleggsfasen vil byggingen medføre noe økt sysselsetting i regionen.

Hydrologi

Feltareal, tilsig og vannføring for Grindselvi og Henjaelvi ved utløpet i sjøen og ved inntakene i utbyggingsalternativene fremgår av tabellene i NVEs innstilling s 27-28.

Middelvannføringen i Grindselvi ved utløp til sjø er 2,49 m³/s og 3,75 m³/s for Henjaelvi.

For alternativ A har søker foreslått slipp av minstevannføring på 164 l/s i Grindselvi i sommerperioden (1. mai -30. september) og 82 l/s i vinterperioden (1. oktober - 30. april), mens det i Henjaelvi foreslås slipp av henholdsvis 254 l/s og 127 l/s i disse periodene.

For alternativ C har søker foreslått følgende minstevannføring:

Vassdrag	Slippsted	Minstevannføring; periode
Grindselvi	Fra inntak Grindselvi/Stavseta	164 l/s; 1. mai - 30. september 82 l/s; 1. oktober - 30. april
Henjaelvi	Fra inntak Henjaelvi/Friksdøla	254 l/s; 1. mai - 31. mai 754 l/s; 1. juni - 15. august 254 l/s; 16. august - 30. september 127 l/s; 1. oktober – 30. april

NVE tilrår i innstillingen at det gis konsesjon til alternativ C, med samme minstevannføring som søker har foreslått. I tillegg vil midlere restvannføring fra uregulert felt nedenfor inntakene tilsvare ca. 800 l/s i Henjaelvi og 620 l/s i Grindselvi.

Vanntemperaturendringer og isforhold

Konsekvensene av tiltaket fremgår av utredningen om ferskvannsøkologi. Utbyggingen vil kunne føre til at vanntemperaturen blir høyere om sommeren og lavere om vinteren sammenlignet med dagens situasjon. Slipp av minstevannføring vil kunne bidra til å motvirke nevnte endringer i vanntemperaturen. Det vises for øvrig vises til NVEs innstilling s 28-29 hvor temaet er utførlig beskrevet. Departementet slutter seg til NVEs vurderinger.

Flom

Ingen av vassdragene er vurdert som spesielt flomutsatte. Hovedtyngden av de største flommene er nedbørsdominerte høstflommer. Tiltakshaver forventer ikke vesentlige endringer i flomforholdene, fordi utbyggingen ikke omfatter større vassdragsreguleringer. For øvrig vises til NVEs vurderinger av temaet i innstillingen s 29, som departementet slutter seg til.

Sedimenttransport og erosjon

Både Grindselvi og Henjaelvi har et stort potensial for transport av sedimenter. Massetransporten er størst i flomperioder. Utbyggingen vil kunne føre til redusert massetransport pga. planlagte inntakskonstruksjoner og redusert vannføring. Departementet slutter seg til NVEs vurderinger, jf. innstillingen s 29 hvor temaet er grundig utredet.

Skredfare

På vestsiden av Henjaelvi, mellom Flyane og Nyastølen, er det et område som er skredutsatt. Den planlagte veien til tunnelpåhugget og vannverksinntaket i Traståna er derfor flyttet til østsiden av dalføret. Det er også et område ved det planlagte massedeponiet i Henjadalen som er skredutsatt. Det vises for øvrig innstillingen fra NVE s 29-30.

Lokalklima

Det forventes en marginal økning i lufttemperaturen langs de to elvene om sommeren pga. høyere gjennomsnittlig vanntemperatur. Om vinteren er vannføringen lav og elvene er til dels dekket med is/snø, slik at økt vanntemperatur antas å få liten innvirkning på de lokalklimatiske forholdene.

Vannkvalitet

Vannkvaliteten er vurdert som god i både Grindselvi og Henjaelvi. Det er generelt lite avrenning fra landbruk og bosetning, med unntak av nedre del av Henjaelvi, hvor det er målt forhøyede verdier av tarmbakterier fra beitedyr. Vannkvaliteten forventes ikke å endre seg vesentlig i driftsfasen, men resipientkapasiteten på utbyggingsstrekningen vil bli redusert pga. mindre vann til fortynning. Det er viktig at det slippes tilstrekkelig minstevannføring for å sikre resipientkapasiteten, særlig i nedre del av Henjaelvi. I

anleggsfasen kan det bli tilførsel av partikler i vassdragene fra sprengningsarbeidene. For øvrig vises til NVEs innstilling s 30 hvor temaet er utførlig beskrevet.

Naturmangfold

Landskap og urørt natur

De største landskapskvalitetene er knyttet til indre deler av Henjadalen og denne hoveddalens møte med Friksdalen. Elvene Friksdøla, Traståna og Slettabotn representerer samlet sett et inntrykkssterkt landskapselement innenfor den kulturpåvirkede delen av landskapsområdet. Deler av Grindsdalen har status som nasjonalt verdifullt kulturlandskap. De øvre delene av vassdragene er urørte naturområder, mens de nedre delene er preget av tyngre, tekniske inngrep som kraftledninger, landbruk og bosetning. De midtre delene av vassdragene er i mindre grad påvirket av inngrep. Utbyggingen vil medføre fysiske inngrep i landskapet og redusert vannføringen i elvene på utbyggingsstrekningene. Det mest omfattende utbyggingsalternativet (alternativ A) vil medføre størst inngrep i de høyereliggende delene av influensområdet. Alternativ C vil medføre færre inngrep i de høyereliggende delene av influensområdet sammenlignet med alternativ A, og vil i mindre grad påvirke landskapskvalitetene i Henjaelvi ved Nyastølen. Etter alternativ C vil det være enklere å oppnå god landskapstilpasning av inngrepene, da de fleste inngrepene vil være lokalisert i skogsområder og ikke i et åpent landskapsrom. I forbindelse med alternativ C påpeker søker at det uansett vil måtte bygges vei frem til nytt vannverksinntak i Traståna på kote 600. En mer aktiv regulering av Store Trastadalsvatn med tidvis eksponerte reguleringssoner vil kunne påvirke landskapets karakter innen det avgrensede landskapsrommet. Den konsesjonssøkte 132 kV ledningen mellom kraftstasjonen og Seljevollen i Grindsdalen vil bli liggende i et område som allerede er berørt av flere kraftledninger.

Alternativ A vil medføre mange inngrepspunkter i til dels åpent landskap, mens alternativ C vil bli et mer skånsomt alternativ, da hovedtyngden av inngrepene vil bli trukket vekk fra de mest sårbare landskapsområdene. Alternativ C vil til dels gi kortere elvestrekninger med redusert vannføring, og de fysiske inngrepene vil bli mindre synlige i terrenget. Ved eventuell realisering av alternativ C må det, som for alternativ A, bygges ny vei ved Nyastølen i forbindelse med planlagt omlegging av vannforsyningen.

Selv om de negative konsekvensene for landskapet er større for alternativ A sammenlignet med alternativ C, mener departementet at landskapsvirkningene for begge alternativer ikke er av avgjørende betydning for vurderingen av konsesjonsspørsmålet.

Naturtyper og flora

Botaniske verdier er registrert for det meste i de lavereliggende delene av influensområdet, spesielt området Nygård-Suppam-Grinde, hvor det finnes gammel slåttemark, naturbeitemark og edelløvskog. Området har generelt store naturverdier med høye konsentrasjoner av rødlistede arter.

Planlagt tunnelpåhugg og kraftstasjon ved Suppam vil berøre den utvalgte naturtypen slåttemark som er sterk truet. Forekomsten er ifølge Naturbase kategorisert som svært viktig (A). Sognekraft fikk gjennomført en tilleggsutredning i 2010 for å kartlegge området nærmere. Ifølge tilleggsutredningen (Gaarder 2010) vil verdien av denne lokaliteten ikke bli endret pga. tiltaket. På grunnlag av den reviderte verdivurderingen (Gaarder 2010) betraktes verdiene der nå i første rekke å være knyttet til forekomsten av styvingstrær av ask, og i vesentlig mindre grad til slåttemarkene i området. Ifølge KU vil nevnte inngrep medføre et arealbeslag på ca. 3 dekar forutsatt et sjødeponi ved Suppam. Den registrerte naturtypelokaliteten utgjør totalt ca. 325 dekar. Arealbeslaget utgjør mindre enn 1 prosent av lokaliteten, som etter departementets vurdering er en beskjeden forringelse av lokaliteten, jf. naturmangfoldloven § 53 tredje ledd. Dersom det likevel skulle vise seg at tiltaket medfører at den samlede naturtypelokaliteten får en annen verdsetting enn lokaliteten hadde før tiltaket, kan NVE pålegge kompensierende tiltak jf. vilkårenes post 17 og naturmangfoldloven § 53 tredje ledd. Omfanget av tiltaket skal stå i rimelig forhold til konsekvensen av inngrepene. Det vises til merknader til vilkårenes post 17.

I detaljplanleggingen og anleggsfasen skal det velges løsninger som i minst mulig grad forringer forekomsten, og hvis det er kvalitetsforskjeller innad i forekomsten, forutsettes det at det velges en løsning der de delene av forekomsten med høyest kvalitet skånes, jf. naturmangfoldloven § 12

Inngrepene i dette området vil også bli liggende nær grensen til Kvinnafossen naturreservat (edelløvskog). Verneområdet forutsettes å ikke bli berørt. Det er ikke funnet viktige naturtyper i andre områder hvor det er planlagt fysiske inngrep og arealbeslag. Av vassdragstilknyttede naturtyper finnes en bekkekløft (Gjerdet) nederst i Grindselvi, en fossesprøytzone nederst i Henjaelvi samt en lokalitet med gråorheggeskog ovenfor Flya i Henjadalen. Alle lokalitetene er vurdert som regionalt viktige (B). Det er ikke registrert rødlistearter i bekkekløften, mens fossesprøytsonen ikke er nærmere kartlagt på grunn av vanskelig adkomst. Redusert vannføring kan medføre at fuktighetskrevene arter får dårligere livsvilkår, slik at verdien av de viktige naturtypene blir redusert til lokalt viktig (C). Artssammensetningen vil trolig endre seg i retning av mer tørketolerante arter.

Områdene som vil bli berørt av fysiske inngrep er etter departementets vurdering godt kartlagt, og hvor det bør være mulig å minimalisere virkningene gjennom god detaljplanlegging, skånsomt anleggsarbeid og avbøtende tiltak. Det er knyttet større usikkerhet til de langsiktige virkningene av redusert vannføring, særlig for de mest fuktkrevende artene i bekkekløften i Grindselvi og fossesprøytsonen i Henjaelvi. Pålegg om slipp av minstevannføring hele året, med økte vannføringer i sommerperioden, vil bidra til å redusere belastningen på de aktuelle naturtypene.

Departementet kan på denne bakgrunn ikke se at de samlede konsekvensene for naturtyper og flora er til hinder for at konsesjon gis.

Det vises for øvrig til innstillingen s 32, hvor NVE har en grundig vurdering av dette temaet.

Fisk og ferskvannsbiologi

I nedre del av Henjaelvi er det en bestand av sjørret og en ikke selvreproduserende bestand av laks. Anadrom strekning i Henjaelvi har en lengde på ca. 550 m. I Grindselvi er det bekkørret, men det er ikke registrert anadrom fisk her. Fiskebestandene kan bli negativt påvirket i anleggsfasen på grunn av partikler fra tunnelmasser og tilførsel av nitrogen fra sprengningsarbeider. I driftsfasen vil redusert vannføring gi mindre vanddekket areal på utbyggingsstrekningene og dermed lavere produksjon av fisk. Det er for det meste grunt vann på den anadrome strekningen i Henjaelvi, som vil bli tørrlagt ved lave vannføringer. Ved slipp av minstevannføring, eventuelt i kombinasjon med bygging av terskler, antas de langsiktige virkningene likevel å bli relativt små. Økt vanntemperatur som følge av redusert vannføring vil kunne ha positiv virkning på anadrom fisk siden temperatur er en begrensende faktor.

Store Trastadalsvatn har en tynn ørretbestand som er etablert ved utsetting. Det sannsynligvis eneste gyteområdet finnes i utløpet av vatnet. Ved fullt magasin vil det være gode gyteforhold i utløpsosen, mens området ved lavere vannstander vil bli tørrlagt i økende grad. Ved nedtapping over 2 m vil det trolig ikke være rekruttering av ørret i vatnet. Det er ingen vesentlige forskjeller mellom de ulike utbyggingsalternativene når det gjelder konsekvenser for fisk og ferskvannsökologi.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane mener det er særlig viktig å slippe tilstrekkelig minstevannføring i Henjaelvi både i sommer- og vinterperioden for å sikre produksjonen av anadrom fisk. Lavere minstevannføring må eventuelt kompenseres ved andre tiltak, for eksempel bygging av terskler, biotopforbedrende tiltak og slipp av lokkeflommer. Fylkesmannen mener det er sannsynlig at omsøkt regulering på 4,5 m vil ødelegge for rekrutteringen av fisk, og at Store Trastadalsvatn dermed blir avhengig av fiskeutsetting.

Sogn og Fjordane Turlag mener foreslått minstevannslipp i Henjaelvi ikke er tilstrekkelig for å sikre nok vann på den anadrome strekningen. Leikanger Jakt- og Fiskelag mener det må bygges terskler på lakseførende strekning i Henjaelvi og i området Flotane/Flya.

Det viktigste tiltaket av hensyn til fisk vil etter departementets skjønn være slipp av minstevannføring hele året med økt vannslipping i de biologisk mest aktive periodene. I tillegg kan terskler være et aktuelt tiltak, spesielt på anadrom strekning i Henjaelvi, for å øke vanddekt areal av hensyn til fisk. Dette bør imidlertid skje etter en samlet terskelplan hvor også andre forhold er belyst og vektlagt, bl.a. estetikk, sedimentering og vannkvalitet, jf. standardvilkårene. Departementet registrerer at en regulering av Store Trastadalsvatn vil kunne medføre bortfall av naturlig rekruttering av fisk. Siden fiskebestanden er etablert ved kunstig utsetting, må verdien kunne betraktes som begrenset i økologisk forstand. Vatnet er imidlertid et godt fiskevatn hvor det drives lokalt fritidsfiske, slik at det av den grunn er ønskelig å opprettholde bestanden. For å opprettholde en selvrekrutterende fiskebestand vil det være nødvendig å sette begrensninger på reguleringen for å unngå tørrlegging av gyteområder. Dersom det

skulle oppstå skader på bestanden som følge av regulering kan det iverksettes avbøtende tiltak som fiskekultiveringstiltak og utsetting av fisk.

Departementet kan ikke se at konsekvensene for fisk og ferskvannsbibliologi er til hinder for å gi konsesjon.

For øvrig vises det til NVEs innstilling s 32-33 der temaet er grundig utredet.

Vilt og fugl

Grindsdalen og Henjadalen fremstår ifølge konsekvensutredningen som normalt artsrike når det gjelder fugl, pattedyr og andre artsgrupper. Arter som rådyr, elg, gaupe, jerv og oter forekommer sporadisk i de nedre delene av vassdragene. Av rødlistearter er det registrert 17 arter av fugl og 5 arter av pattedyr. Av vanntilknyttede fuglearter finnes fossekall, strandsnipe, vintererle, og sivspurv. Anleggsfasen vil kunne medføre forstyrrelser på dyrelivet, og spesielt rovfugler er sårbare i hekkeperioden. I driftsfasen er det i første rekke fossekall som kan bli negativt påvirket av redusert vannføring. Det er ikke registrert viktige fugletrekk eller hekeplasser for rødlistede arter i området for den planlagte kraftledningen.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane mener det må gjennomføres en kartlegging av rødlistede og sky fugler før anleggsstart. Anleggsarbeid som kan forstyrre hekking/ynghing må unngås eller eventuelt utføres i mindre sårbare perioder av året.

Departementet kan ikke se at utbyggingen vil medføre skader på vilt og fugl i noe stort omfang etter at kraftverket er satt i drift. Redusert vannføring kan påvirke leveområdene for fossekall, men oppsetting av reirholker på egnede steder vil trolig være et effektivt avbøtende tiltak. Planlagt kraftledning antas å medføre ubetydelig økning i kollisjonsfare for fugl. I anleggsfasen vil trafikk og anleggsarbeid medføre en del forstyrrelser på dyrelivet, men varige skader er lite sannsynlige. I detaljplanen skal det fremgå hvordan viktige funksjonsområder for vilt og fugl skal ivaretas både i gjennomføringen av anleggsarbeidet og i driftsfasen. Konsekvensutredningen og senere tilleggsutredninger gir et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag, og departementet mener derfor at det ikke er behov for ny supplerende kartlegging av rødliste fuglearter før anleggsstart. For driftsfasen vil standard konsesjonsvilkår bli lagt til grunn. Oppfølgende undersøkelser vil kunne pålegges av Fylkesmannen etter behov i medhold av vilkårene om naturforvaltning.

Departementet kan ikke se at konsekvensene for vilt og fugl er av avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet.

Det vises for øvrig til innstillingen fra NVE s 33-34.

Verneområder

Den planlagte utbyggingen vil ikke berøre vernede vassdrag. Tunnelpåhugget for planlagt kraftstasjon vil bli liggende nær grensen til Kvinnaufossen naturreservat (edelløvkog) i området vest for Suppam. Området har stort mangfold av skog- og

vegetasjonstyper og arter knyttet til varme og næringsrike miljøer, gammelskog og død ved. Verneområdet forutsettes å ikke bli berørt. Tiltakshaver skal så tidlig som mulig før anleggsstart ta kontakt med Fylkesmannen i Sogn og Fjordane for å klargjøre at Kvinnafossen naturreservat ikke blir berørt av tiltaket.

Utbyggingen vil endre ferskvannstilrenningen til Sognefjorden og det planlegges også et sjødeponi i fjorden. Sognefjorden er vurdert som mulig marint verneområde, men har pr. i dag ikke noen formell vernestatus.

Departementet registrerer at utbyggingen vil kunne påvirke Sognefjorden som har marine verneverdier, se nærmere under fagtemaet Marine ressurser nedenfor.

Departementet kan ikke se at konsekvensene for verneområder vil være av avgjørende betydning for vurderingen av konsesjonsspørsmålet.

Friluftsliv

Hele influensområdet er lokalt brukt til ulike former for friluftsliv som fotturer, skigåing, jakt og fiske. Begge dalene og spesielt Henjadalen er mye nyttet som friluftsområde av lokalbefolkningen. Områdene kjennetegnes ved god tilgjengelighet, enkel tilrettelegging og gode naturkvaliteter. De høyereliggende delene av Henjaelvi inngår i et regionalt viktig friluftsområde (Sogndalsdalen-Fjærlandssetevatnet-Voggebreen). De omsøkte kraftverksinntakene (alternativ A) vil bli liggende inntil den sørlige grensen for dette området. I følge søknaden vil de største negative konsekvensene av den planlagte utbyggingen knytte seg til den reduserte vannføringen i Henjaelvi, både som fiskeelv og for brukere av turveien/stiene langs elva. En mer aktiv regulering av Store Trastadalsvatnet vil særlig påvirke opplevelsesverdiene i perioder med lite vann. Konsekvensene for friluftslivet i Grindselvi antas å bli noe mindre på grunn av lavere bruksomfang, og fordi vassdraget generelt er mindre synlig fra ferdselsveiene. Alternativ A vil ha størst negative konsekvenser, mens alternativ C vil ha noe mindre konsekvenser, særlig med tanke på å opprettholde de visuelle kvalitetene ved Nyastølen.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane mener redusert vannføring vil påvirke opplevelsesverdien for turgåere særlig langs Henjaelvi. Dersom det gis tillatelse til regulering av Store Trastadalsvatn mener Fylkesmannen og Sogn og Fjordane Turlag at det må settes krav til sommervannstand, bl.a. av hensyn til friluftsliv og fiske.

Grindsdalen og Henjadalen har stor lokal betydning både for nærrekreasjon og lengre turer inn mot fjellområdene. En utbygging vil påvirke vassdragsnaturen og dermed opplevelsesverdiene i forbindelse med friluftsliv. Det er også grunn til å anta at vassdragene blir noe mindre egnet til fritidsfiske, spesielt gjelder det for Henjaelvi og Store Trastadalsvatn. Når det gjelder de ulike utbyggingsalternativene, så mener NVE at alternativ C gir en mer akseptable løsning enn alternativ A, på grunn av færre inngrepspunkter i attraktive friluftsområder og kortere regulerte elvestrekninger. Det bør gjennomføres avbøtende tiltak i begge vassdragene av hensyn til friluftslivet. Aktuelle tiltak er først og fremst slipp av minstevannføring på berørte elvestrekninger og begrensninger på reguleringen i Store Trastadalsvatn.

Departementet kan ikke se at de samlede konsekvensene for friluftslivet er til hinder for at konsesjon gis.

For øvrig vises til NVEs innstilling s. 38.

Kulturmiljø og kulturminner

Utbyggingen vil påvirke kulturmiljøet i begge dalførene gjennom etablering av veier, massedeponier, kraftledning og redusert vannføring. I Grindsdalen og Henjadalen finnes ulike typer automatisk fredede kulturminner som er knyttet til stølsdrift. Det er videre registrert en rekke nyere tids kulturminner i de to dalførene. Grindsdalen og området rundt Store Trastadalsvatn er vurdert til å ha store potensialer for funn av hittil ikke kjente automatisk fredede kulturminner. Utredningene viser at planlagt utbygging ikke vil komme i direkte konflikt med fredede eller nyere tids kulturminner, men flere av kulturminnene vil bli visuelt påvirket av redusert vannføring, anleggsveier og kraftledning. En god landskapstilpasning ved etablering av veier og massedeponier vil kunne bidra til å avgrense de visuelle konfliktene. Alternativ C vil gi færrest uheldige konsekvenser for kulturmiljø og kulturminner. Alternativ A vil særlig påvirke kulturmiljøet i øvre del av Henjadalen (Nyastølen).

Sogn og Fjordane fylkeskommune mener plasseringen av planlagt massedeponi i Grindsdalen er uheldig. En del av virkningene vil kunne avbøtes gjennom god detaljplanlegging og utforming av inngrepene samt ved pålegg om avbøtende tiltak.

Departementet kan ikke se at hensynet til kulturmiljø og kulturminner er til hinder for at konsesjon gis.

For øvrig vises til innstillingen fra NVE s 34-35.

Jord- og skogressurser

Det utøves landbruk både langs Grindselvi og Henjaelvi. All dyrket mark i området ligger ned mot fjorden. I utmarksområdene er det i hovedsak sau som utnytter beiteressursene. Det er plantet mye gran i Grindsdalen og Henjadalen. Skogen har jevnt over høy bonitet og produksjonsforholdene for trevirke er gode. Bygging av anleggsvei fra Flya opp til planlagt inntak i Traståna (alternativ A) vil gjøre det mulig å ta ut en del løvskog i øvre del av Henjadalen. De planlagte inngrepene vil ikke berøre dyrket mark, men vil beslaglegge mindre arealer med innmarksbeite og kulturskog. Det er ikke registrert problemer knyttet til tap av gjerdeeffekt som følge av utbyggingen. I tørre perioder blir vann fra elvene nytt til bl.a. til husdyrhold. Huke og Fosse vanningsverk i Grindselvi har en kapasitet på 27 l/s, mens restvannføringen ved Seljevollen etter en utbygging vil være ca. 390 l/s i et tørt år (alternativ A). Det er derfor ikke forventet negative konsekvenser på vannforsyningen til landbruket. Det er ikke store forskjeller i konsekvensene for landbruk mellom de ulike utbyggingsalternativene.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane mener det er viktig å sikre tilstrekkelig restvannføring i vassdragene for å dekke landbrukets vannbehov. Av søknaden fremgår det at det er

plantet mye granskog både i Grindsdalen og Henjadalen og produksjonsforholdene vurderes som gode. Fylkesmannen påpeker i den sammenheng at det er viktig at ny kraftledning ikke blir til hinder for fremtidig uttak av granbestanden.

Departementet kan ikke se at utbyggingen vil føre til noen vesentlige konsekvenser på jord- og skogressursene i influensområdet. Dersom det blir gitt konsesjon til utbygging, må krav til vannslipping tilpasses både eksisterende vannuttak og hensynet til miljøet.

Etter departementets vurdering er konsekvensene for jord- og skogressursene ikke til hinder for at konsesjon gis.

Behov for minstevannføring

Slipp av minstevannføring vil være et viktig avbøtende tiltak av hensyn til landskap, friluftsliv, fisk og øvrig biologisk mangfold.

Departementet har merket seg at alternativ C har inntak nedstrøms samløpet av Friksdøla, Slettabotn og Traståna, og vil derfor opprettholde den naturlige vannføringen i disse elvene som alle er sentrale landskapselementer og viktige for områdets landskapskvaliteter, Nyastølen inkludert. Alternativ A innebærer overføring av Friksdøla, Slettabotn og Traståna ovenfor det naturlige samløpet ved Nyastølen.

For alternativ A har søker foreslått slipp av minstevannføring forbi inntaket i Friksdøla. Departementet har merket seg at det ikke er søkt om å slippe noe vann fra Slettabotn og Traståni. For å gi alt. A en bedre miljøprofil er søker åpen for å omfordele det foreslåtte minstevannslippet mellom de tre elvene. Krav om minstevannføring i disse tre elvene vil kunne opprettholde noe av elvenes funksjon i landskapet, men dynamikk og årstidsvariasjoner vil nødvendigvis bli mindre sammenlignet med naturlig tilstand. Søkers forslag til nevnte minstevannføringer vil gi et midlere produksjonstap på 12 GWh/år for alternativ A.

Fylkesmannen har fremmet ønske om en minstevannføring i Henjaelvi tilsvarende 5-percentil i sommerhalvåret og alminnelig lavvannføring i vinterhalvåret. Departementet vil påpeke at 5-percentil sommer er svært høy da det er stort tilsig fra breer i feltet, og tilsvarende om lag halvparten av middelvannføringen. Slipp av 5-percentil i Henjaelvi hele året vil gi et produksjonstap på 37 GWh/år. Ifølge søker vil et slikt vannslipp føre til at alternativ A ikke er lønnsomt å bygge ut. Dersom det i tillegg skal slippes minstevannføring i Grindselvi tilsvarende alminnelig lavvannføring om vinter og to ganger alminnelig lavvannføring om sommer, vil produksjonstapet øke med 5 GWh/år. Samlet produksjonstap vil bli 42 GWh/år, og prosjektet vil bli enda mindre lønnsomt å realisere.

Både for alt. A og C må det nye vannverksinntaket anlegges på kote 600 i Traståna ovenfor Nyastølen. Inntaket til vannverket kan ikke flyttes ned til inntaket for kraftverket på kote 530 (alt. C) fordi dette vil føre til dårligere kvalitet på drikkevannet, siden vannkvaliteten i Reisetåi som skal overføres til Henjaelvi er vesentlig dårligere enn i de øvrige elvene. Dette innebærer at det må bygges ny vei opp til vannverksinntaket, samt en terskel for vanninntaket uansett alternativ. Vannuttaket til drikkevann vil være begrenset, så restvannføringen i Traståna vil i liten grad påvirkes ved alt C.

Departementet mener at landskapsinntrykket av elva vil kunne beholdes ved alternativ C, men veien vil uansett alternativ påvirke landskapet ved Nyastølen negativt, og dermed redusere den positive virkningen av å flytte inntaket til kraftverket til kote 530 (alt. C). Departementet kan som nevnt ovenfor ikke gå inn for forslaget om vannslipp tilsvarende 5-percentil i sommerhalvåret i Henjaelvi. På den annen side kan departementet ikke se at søkers forslag til minstevannføringer i Henjaelvi er tilstrekkelige for å ivareta landskapskvalitetene i området dersom det skal gis konsesjon til alternativ A. Ved en utbygging etter alternativ A, foreslår departementet i stedet å sette vilkår om minstevannføring som tilsvarende NVEs forslag til minstevannføring for alternativ C, med den endring at vannslippet i perioden 1. oktober – 30. april økes fra 127 l/s til 132 l/s, som tilsvarende 5 – percentilen vinter. Denne økningen er gjort av hensyn til vanntemperatur og fare for innfrysing.

Departementets forslag til minstevannføring for alternativ A vil gi et produksjonstap på ca. 14 GWh/år, og årlig produksjon for alternativ A vil være om lag 182 GWh. Alternativ C med samme minstevannføring ville gi en årlig produksjon på om lag 154 GWh. Både alternativ A og C har positiv nåverdi med slik minstevannføring. Nåverdien for alternativ A er beregnet til å være ca. 117 mill. kr større enn nåverdien for alternativ C.

Dersom alternativ A skal realiseres, bør det stilles krav om at minstevannføringen skal fordeles på Friksdøla, Slettabotn og Traståni, for å redusere ulempene for landskapet ved Nyastølen. Minstevannføringene i Grindselvi er uforandret. Også dette alternativ vil gi et samlet produksjonstap på ca. 14 GWh/år.

Ferskvannsressurser og grunnvann

Henjaelvi er viktigste vannkilde for den kommunale vannforsyningen i Leikanger. Det tas også ut vann fra elva til jordbruksvanning og til produksjon av settefisk.

Vannforsyningsanlegget og vanningsverket har inntak på kote 168. Settefiskanlegget har inntak på kote 90. Det er registrert en viktig grunnvannsforekomst ved utløpet av Henjaelvi. En må også forvente å finne andre grunnvannsforekomster i tilknytning til løsmasseforekomster langs elvene. Elvene er i all hovedsak tilstrømningsområder for grunnvann og planlagte overføringer antas ikke å medføre merkbare grunnvannsendringer forutsatt at det slippes minstevannføring hele året. Dersom grunnvannstanden skulle bli redusert, kan etablering av terskler for å heve vannspeilet være et mulig avbøtende tiltak. I anleggsfasen kan bygging av adkomst- og overføringstunnel ved Suppam føre til drenering av grunnvann og tørrlegging av private brønner og oppkommer som nyttes til vannforsyning. Alternativ vannforsyning kan derfor være aktuelt i denne perioden. Mange av høringsinstansene er opptatt av å sikre vannforsyningen som er basert på råvann fra Henjaelvi. Flere er kritiske til planene om vannkraftutbygging som de mener kan sette vannforsyningen i fare.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane peker på at foreslått minstevannføring og tilsig fra det uregulerte restfeltet i perioder ikke vil være tilstrekkelig til å dekke behovet til vannforsyning og andre uttak nedover i Henjaelvi. Som beredskapstiltak må det i slike perioder slippes vann fra Store Trastadalsvatn, og kapasiteten i magasinet bør derfor kartlegges nærmere. Marine Harvest Norway som har konsesjon på uttak av vann til settefiskproduksjon mener utbyggingen ikke lar seg kombinere med deres interesser.

Departementet har merket seg at det er flere brukere i Henjaelvi som har rett til uttak av vann. Det tas ut vann til vannforsyning, landbruksvanning og settefiskproduksjon. Det forutsettes at eksisterende rettigheter opprettholdes også etter en eventuell utbygging til vannkraft. Eventuelle skader eller ulemper som kan knyttes til reguleringen vil kunne medføre erstatningsplikt for regulanten. Departementet registrerer at mange av høringsinstansene er særlig opptatt av å sikre vannforsyningen til Leikanger. I følge søker skal inntaket til det kommunale vannverket flyttes til Traståna på kote 600, dvs. ovenfor kraftverksinntaket, for å sikre råvann av tilstrekkelig mengde og kvalitet. Disponering av vann til vannverket er avklart gjennom den privatrettslige utbyggingsavtalen av 30. juni/2. juli 2009 og tilleggssavtalen av 10. mars 2011 mellom Leikanger kommune og Sognekraft. Middelvannføringen i Traståna er 270 l/s, og alminnelig lavvannføring er beregnet til 12 l/s. Dette tilsier at vannføringen i perioder ikke vil være tilstrekkelig til å dekke behovet knyttet til vannforsyningen. Dette søkes løst ved at Store Trastadalsvatn fortsatt skal kunne nyttes som reservevannkilde. Departementet mener det ved disponering av magasinkapasiteten må tas hensyn til vannforsyningen og andre vannuttak som tidvis, og spesielt i tørre perioder, vil være avhengig av tapping fra Store Trastadalsvatn. Det vil være viktig å sikre at det er nok reservevann tilgjengelig til enhver tid med en betydelig buffer,

For øvrig vises til innstillingen s 35-36 hvor temaet er grundig omtalt.

Store Trastadalsvatn – magasinrestriksjoner - drikkevann

Store Trastadalsvatn planlegges utnyttet som reguleringsmagasin for Leikanger kraftverk. Nåværende reguleringskonsesjon innehas av Leikanger Kommunale Energiverk, men har ikke vært utnyttet på mange år. Den eksisterende reguleringen er på 4,5 m, med oppdemning på 3,6 m og senkning 0,9 m.

Sognekraft søker om regulering innen de samme reguleringsgrensene. Når det gjelder bruken av magasinet som reservevannkilde til andre vannuttak nedstrøms, mener Sognekraft det vil være tilstrekkelig å holde tilbake 10 % av magasinkapasiteten om sommeren og 5 % om vinteren som vannreserve. Dette tilsvarer vannmengder på hhv. 380 000 m³ og 190 000 m³. Ved f.eks. et maksimalt vannuttak i sommerperioden på 210 l/s hele døgnet til kommunal vannforsyning og landbruksvanning, vil det være nok vann i magasinet til å dekke vannforbruket i 3 uker.

Flere høringsinstanser har synspunkter på reguleringen av Store Trastadalsvatn. Siden magasinet ikke har vært utnyttet til kraftproduksjon på lang tid, vil en mer aktiv regulering i realiteten medføre nye virkninger, særlig for landskap, friluftsliv og fisk/fiske. Betydningen av Store Trastadalsvatn som reservevannkilde for den kommunale vannforsyningen blir også fremhevet. Leikanger kommune presiserer viktigheten av at nødvendig vannuttak til vannforsyning må ha klar prioritet. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane mener at en utbygging vil bli mer miljømessig akseptabel uten regulering av Store Trastadalsvatn. Fylkesmannen viser til at en regulering på mer enn 2 m vil føre til bortfall av rekrutteringsmuligheter for fiskebestanden i vatnet og at en derved vil bli avhengig av fiskeutsetting.

Sogn og Fjordane Turlag går imot utnyttelse av Store Trastadalsvatn til kraftproduksjon, og mener magasinet utelukkende bør brukes som kilde til kommunal vannforsyning, jordbruksvanning og andre formål.

NVE viser til at det i gjeldende reguleringskonsesjon fra 1932 i Store Trastadalsvatn ikke er satt noen miljøvilkår eller restriksjoner på manøvreringen. Vilkårene kunne tas opp til revisjon i 1982, men er ikke endret etter at konsesjonen ble gitt. En ny reguleringskonsesjon som vil erstatte den eksisterende konsesjonen åpner muligheten for å kunne endre reguleringsgrenser og pålegge restriksjoner på manøvreringen. NVE mener utnyttelsen av magasinet bør ha et flerbruksperspektiv og betjene både produksjon av vannkraft og kommunal vannforsyning, samt andre vannuttak ved særskilt behov, f.eks. i tørkeperioder med svært liten naturlig vannføring.

NVE foreslår samme reguleringsgrenser som i eksisterende reguleringskonsesjon; HRV 1013 moh. og LRV 1008,5 moh. Det anbefales at de øverste to meter av magasinet (mellom HRV og HRV-2 m) kan nyttes til kraftproduksjon, og at resterende magasin (mellom HRV-2 m og LRV) forbeholdes vannforsyning og andre vannuttak som reserve. Dette vil sikre en bufferkapasitet som er høyere enn det Sognekraft foreslår, bl.a. med tanke på usikkerhet knyttet til fremtidige klimaforhold og eventuelle langvarige tørkeperioder. NVE legger til grunn at det kun skal tappes fra reservemagasinet i spesielle situasjoner, slik at vannstanden i magasinet i størstedelen av tiden vil ligge over HRV-2 m. NVE mener at de foreslåtte magasinrestriksjonene også vil bidra til å redusere virkningene av reguleringen på landskap, friluftsliv og fisk. Det forutsettes at beslutninger om tapping fra reservemagasinet tas i samråd med Leikanger kommune.

Produksjonstapet ved å begrense reguleringen for vannkraftformål til de øverste 2 m i forhold til utnyttelse av hele magasinet er beregnet til 0,1 GWh. Sognekraft kommenterer at en reduksjon i reguleringshøyden er å foretrekke fremfor f.eks. et krav om å holde en konstant høy sommervannstand, da det i mindre grad vil begrense fleksibiliteten i kraftproduksjonen.

Oppgitte høyder i forslaget til manøvreringsreglement er referert til Kartverkets høydesystem NN 1954. Leikanger kommune har pr. dato ikke innført det nye høydesystemet NN 2000.

Leikanger kommune uttaler bl. a. følgende ved e-post av 29. februar 2016:

"...Leikanger kommune brukar som kjent reguleringa som reservemagasinet for Leikanger vassverk. I innstillinga frå NVE til OED vert det tilrådd at dei to øvste meter skal utnyttast til kraftproduksjon, resterande magasin vert sett av som nødvendig reserve til vassforsyninga. Leikanger kommune er svært tilfreds med at tappinga av Store Trastadalsvatn vert fastsett i konsesjonen for kraftverket. Sognekraft sin søknad når det gjeld magasinreguleringa er etter kommunen si vurdering ikkje konkret nok når det gjeld vassforsyninga. Leikanger kommune har utbyggingsavtalar med Sognekraft knytt til kraftverket. Omsynet til Leikanger vassverk er ein sentral del i avtalane.

Leikanger kommune samtykkjer i at Sognekraft AS får overta konsesjonen for reguleringa av Store Trastadalsvatn når det vert gitt konsesjon for bygging av Leikanger kraftverk.

Leikanger kommune vil understreka kor viktig reguleringa av Store Trastadalsvatnet er som magasin for Leikanger vassverk og føreset at OED tek omsyn til dette og fastset magasinreguleringa i eventuelle konsesjonsvilkår."

Departementet har merket seg kommunens uttalelse. Departementet mener det er viktig å sikre at Store Trastadalsvatnet vil opprettholde funksjonen som reservevannkilde. Departementet mener NVEs forslag til manøvreringsreglement ivaretar dette hensynet på en god måte. Departementet viser for øvrig til NVEs vurderinger og merknader til vilkårene.

Marine ressurser

Utbyggingen vil innebære overføring av vann fra Henjaelvi til Grindselvi. Kraftstasjonen vil ha utløp til sjø ved Suppam. Innen influensområdet i sjø er det registrert 45 rødlistearter. Det er ikke funnet marine naturtyper av spesiell verdi. I følge utredningen vil endringen i ferskvannstilførsel være av lokal art og kun ha betydning for overflatelaget. Det er lite sannsynlig at noen av de rødlistede artene blir vesentlig påvirket av endringene. Det forventes heller ingen påvirkning på verdiene knyttet til den delen av Sognefjorden som er vurdert som mulig maritimt verneområde. Departementet konstaterer på bakgrunn av utredningen, at det er lite sannsynlig at marine ressurser eller verneinteresser blir påvirket i nevneverdig grad av endret ferskvannstilførsel og deponering av masser. Det er også lite trolig at noen brukerinteresser knyttet til fjordområdet vil bli særlig berørt. For øvrig vises til innstillingen s 36-37.

Forurensning

Det planlagte massedeponiet ved Suppam i Sognefjorden forutsettes plassert i en stabil fylling. De aktuelle områdene har stor variasjon i helningsvinkel fra 25 grader til over 60 grader. En eventuell utrasing av massedeponiet kan medføre en lokal påvirkning på dypvannsmiljøet, men dette antas ikke å ville skje i større omfang. Det forventes heller ikke at fiskeriaktiviteten i området vil bli påvirket i særlig grad. Det er registrert en låssettingsplass for brisling ved Suppam, men denne har ikke vært i bruk på flere år. Tipping av steinmasser i fjorden ved Suppam vil kunne medføre en lokal økning i konsentrasjonen av steinstøv i anleggsperioden. Det er ikke lokalisert noen akvakulturanlegg i nærheten som kan bli påvirket av dette.

I tillegg til sjødeponiet av tunnelmasser i Sognefjorden er det planlagt landdeponi ved tverrslagene ved Gildalsbrekka i Grindsdalen og sør for Nyastølen i Henjadalen.

For hhv. utbyggingsalternativ A og B har deponiene følgende størrelse:

- Sjødeponi ved Suppam 160.000 m³ (A) 160.000 m³ (B)
- landdeponi Grindsdalen 190.000 m³ (A) 180.000 m³ (B)
- landdeponi Henjadalen 230.000 m³ (A) 195.000 m³ (B)

Kommunen og lokale grunneiere er opptatt av at overskuddsmassene i størst mulig grad blir utnyttet som ressurs og brukt til samfunnsnyttige formål som f. eks. forsterkning av skogsbilveier. Departementet slutter seg fullt ut til dette.

For landdeponiene fastsettes det på vanlig måte vilkår om avbøtende tiltak mot spredning av finstoff, sediment og sprengstoffrester. Oppsamling av avløpsvann fra disse deponiene vil også være et viktig avbøtende tiltak.

Detaljerte planer for arealbruk og avbøtende tiltak knyttet til blant annet deponiene skal forelegges NVE og avklares under NVEs godkjenning av detaljplanene. Dette gjelder også eventuelle midlertidige deponier som skal tilrettelegges for senere uttak, og for planlagt deponering i fjorden. Fylkesmannen skal få anledning til å uttale seg om detaljplanene, spesielt når det gjelder avklaring av hensiktsmessige avbøtende tiltak for deponiene.

Fylkesmannen uttaler ved brev av 31.10.2011 følgende om sjødeponiet:

"Verknad for miljø og brukarinteresser av endra ferskvasstilførsel til fjorden og etablering av massedeponi i Sognefjorden:

Multiconsult konkluderer med at artane i denne delen av Sognefjorden er tilpassa stor variasjon i salinitet, og at utbygginga berre vil føre til lokale endringar ved utløpa av elvane og ved Suppam. I desse områda vil ein kunne forventa ein noko endra artsamansetnad.

Handtering av overskotsmassar

Multiconsult tilrår geotekniske undersøkingar for å vurdere faren for utrasing av massedeponiet. Fylkesmannen tilrår at det vert gjennomført geotekniske undersøkingar for å unngå eventuell utrasing av massedeponiet. Fylkesmannen vil vidare råde til at så mykje som mogleg av massane vert nytta til andre formål."

Tiltakshaver har søkt om utslippstillatelse etter forurensningsloven for både anleggs- og driftsperioden. Etter departementets vurdering er det lite sannsynlig at kraftverket vil kunne medføre betydelig forurensninger etter at det er satt i drift og som ikke vil kunne avbøtes med tiltak. Basert på fylkesmannens uttalelse, er det etter departementets vurdering ikke nødvendig med en egen tillatelse etter forurensningsloven i driftsfasen. Fylkesmannen vil i etterkant av konsesjonen vurdere om det er nødvendig med utslippstillatelse etter forurensningsloven for anleggsperioden. For øvrig vises til innstillingen s 30, 45 og 53.

Vannforskriften

Vannforskriften § 12 oppstiller vilkår som må vurderes i forbindelse med etablering av nye inngrep i vassdraget. I vurderingen av om konsesjon skal gis etter vassdragsreguleringsloven og vannressursloven, har konsesjonsmyndigheten vurdert alle praktiske gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene eller ulempene ved tiltaket. De foreslåtte konsesjonsvilkårene vil etter departementets vurdering være egnet

til å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten. Ved å pålegge minstevannføring vil man i stor grad opprettholde de biologiske funksjonene i elvene.

Departementet mener som NVE at samfunnsnyttene vil være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Departementet mener at hensikten med inngrepet, i form av ny fornybar produksjon, ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Departementet viser til at denne vurderingen omfatter både tekniske gjennomførbarhet og kostnader. Departementet viser til den foretatte gjennomgang og vurdering av de negative konsekvenser for natur og miljø i foredraget her. Med de avbøtende tiltak som konsesjonsvilkårene legger opp til, og med den minstevannføring som her er foreslått, finner departementet at vilkårene etter vannforskriften § 12 er oppfylt. De negative konsekvensene er ikke til hinder for gjennomføring av tiltaket.

VII Departementets merknader til søknaden om bygging av kraftledningen

1 Innledning

For å kunne knytte energiproduksjonen fra Leikanger kraftverk til overliggende nett, har Sognekraft søkt om å bygge en ca. 3,5 km lang 132 kV kraftledning fra kraftverket ved Suppam til Grindsdalen transformatorstasjon (trafo) ved Seljevollen i Leikanger kommune. Grindsdalen trafo ble meddelt endelig konsesjon av Olje- og energidepartementet 09.04.2014.

Sognekraft søkte 27. januar 2009 om konsesjon etter energiloven § 3-1 til å bygge og drive ovennevnte kraftledning. Det er søkt om følgende alternativer:

- Alternativ A: en samlet generatoreffekt på 77 MW, en transformator på 90 MVA og ett 132 kV koblingsanlegg i kraftstasjonen.
- Alternativ B: en samlet generatoreffekt på 52 MW. En transformator på 62 MVA og et 132 kV koblingsanlegg i kraftstasjonen.

Etter anmodning fra NVE har Sognekraft i ettertid også utredet et tredje utbyggingsalternativ for Leikanger kraftverk – alternativ C. Dette alternativet innebar at de elektriske anleggene i kraftstasjonen måtte vurderes på nytt, og Sognekraft søkte derfor i tilleggssøknad av 4. november 2014 om følgende elektriske anlegg for å kunne drifte anleggene i kraftstasjonen:

- Alternativ C: en samlet generatoreffekt på 65 MW, en transformator på 76 MVA og et 132 kV koblingsanlegg i kraftstasjonen.

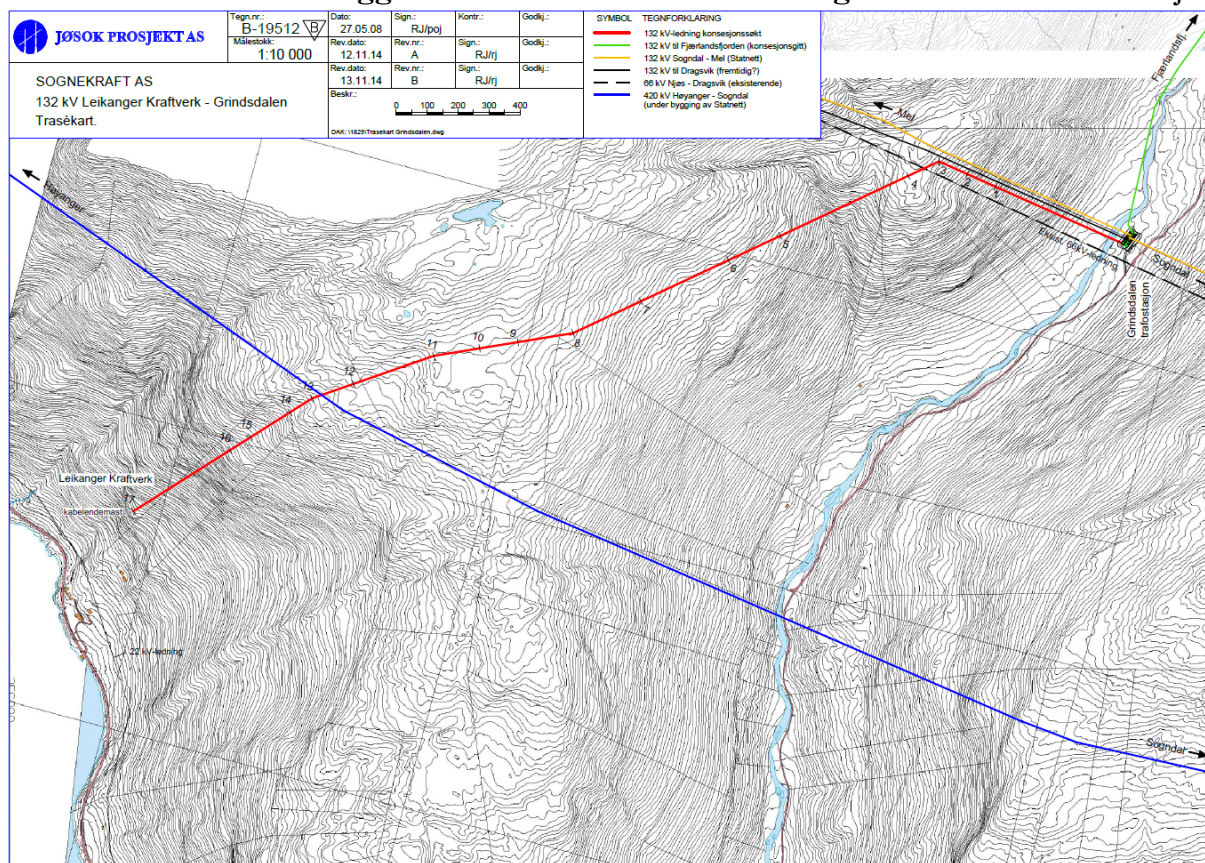
Både alternativ A, B og C har lik traséløsning for kraftledningen fra kraftverket ved Suppam til Grindsdalen transformatorstasjon ved Seljevollen. Sognekraft søker primært om tillatelse til utbygging av Leikanger kraftverk etter alternativ A, sekundært etter alternativ C. Alternativ B er utredet, men er ikke omsøkt.

Traséløsningen innebærer å legge en ca. 370 meter lang jordkabel fra Leikanger kraftverk opp til kabelendemast ved kote 220. Herfra vil ledningen gå i luft frem til Grindsdalen transformatorstasjon. Luftledningen vil følge fjordlia oppover i nordøstlig retning, over fjellet ved Klovsteinane og møter til slutt Statnetts eksisterende 132 kV ledning Fardal – Mel og Sognekrafts 66 kV kraftledning Njøs – Dragsvik. Omsøkte

ledning planlegges på dette strekket ført i mellom disse to ledningene frem til den føres ned til planlagte Grindsdalen trafo ved Seljevollen, se figur 4. Fra trafoen skal kraften føres videre ut på regionalnettet på eksisterende ledninger.

Ledningen planlegges bygd med 17 stk. tremaster utført som portalmaster med traverser av impregnert tre eller stål og med gjennomgående toppliner og hengeisolatorer i glass. Ledningen vil kreve et ca. 30 meter bredt ryddebelte og ha ett tverrsnitt på 3xFeA1 nr. 185.

Sognekraft planlegger også å legge midlertidige anleggskraftledninger ved Suppam og Seljevollen. På anleggsplassen ved Suppam skal det legges jordkabel fra eksisterende 22 kV nett like ved. Ved Seljevollen i Grindsdalen må det legges en 4,2 km lang 22 kV kabel fra 22 kV nettet i planlagte transformatorstasjon, langs veien opp til anleggsplassen ved Gildalsbrekka. Disse anleggene kan utføres i medhold av Sognekrafts områdekonsesjon.

Figur 1: Kart over traseen for omsøkte 132 kV ledning fra Suppam til Seljevollen. Rød strek indikerer omsøkt ledning. Kilde: Sognekraft AS.

Sognekraft tar sikte på å oppnå frivillige avtaler med berørte grunneiere og rettighetshavere. For de tilfeller at frivillige avtaler med berørte grunneiere og rettighetshavere ikke oppnås, søkes det om tillatelse til ekspropriasjon etter oreigningslovens § 2 pkt. 19 for nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive de elektriske anleggene. Det søkes samtidig om forhåndstiltredelse etter oreigningsloven § 25, slik at arbeidet med anleggene kan påbegynnes før eventuelt skjønn er avholdt.

2 NVEs innstilling

NVE har vurdert den omsøkte ca. 3,5 km lange 132 kV kraftledningen fra Leikanger kraftverk til Grindsdalen transformatorstasjon. Kraftledningen vil, etter NVEs vurdering, ha akseptable miljø- og arealmessige konsekvenser. NVE konkluderer med at de samfunnsmessige fordelene som vinnes ved anleggene utvilsomt må antas å være overveiende i forhold til de skader og ulemper som påføres andre. NVE anbefaler på dette grunnlag at Sognekraft AS gis konsesjon til bygging av den omsøkte 132 kV kraftledningen fra Leikanger kraftverk til Grindsdalen transformatorstasjon, forutsatt at det gis tillatelse til bygging av Leikanger kraftverk. NVEs tilråd at Sognekraft AS gis samtykke til ekspropriasjon til det arealet og de rettigheter som omsøkte anlegg krever. Kraftledningen skal bygges som luftledning med totalt 17 portalmaster av tre, glassisolatorer og med traverser av stål. Kraftledningen er en forutsetning for å knytte Leikanger kraftverk til nett, og bidrar til realisering av mer fornybar energiproduksjon. Kraftledningen vil være synlig fra Sognefjorden, men har god bakgrunnsdekning. Ledningen berører noe drivverdig skog, og vil være synlig i kulturlandskapet ved Seljevollen. Ledningen vil allikevel ikke endre landskapsbildet vesentlig her, da området allerede vil være preget av eksisterende og konsesjonsgitte ledninger og Grindsdalen transformatorstasjon.

For å redusere de negative virkningene av tiltaket anbefaler NVE at det blir satt vilkår om at det skal utarbeides en miljø-, transport- og anleggsplan som bl.a. skal omtale muligheten for å redusere skogrydding enkelte steder i traseen for å redusere synlighet.

3 Vurderingsgrunnlaget

Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal etter naturmangfoldloven stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

I samsvar med naturmangfoldloven § 8 første ledd bygger departementet på følgende kunnskapsgrunnlag:

- Sognekrafts konsesjonssøknad med KU av 27. januar 2009
- NVEs innstilling av 2. desember 2014
- Høringsuttalelser til NVEs innstilling
- Olje- og energidepartementets møte og befarng 19. august 2015
- Registreringer i naturbase
- Artsdatabanken

Det vises for øvrig til omtalen av forvaltningsloven § 25 i kapittel VI punkt 3 om henvisning til konsesjonssøknader, fagrapporter, NVEs innstilling mv. om hvilke faktiske forhold vedtaket bygger på.

4 Departementets vurdering av kraftledningens virkninger

Systemteknisk og økonomisk vurdering

Når det gjelder systemteknisk og økonomisk vurdering av søknaden, vises til NVEs innstilling s 7-8. Departementet slutter seg til NVEs vurdering.

Visuelle virkninger

Det registreres at området hvor traseen for ny 132 kV ledning er planlagt, hovedsakelig kan deles i to ulike landskapsområder. Den første delen av strekningen er en bratt, skogkledd fjordli ovenfor Suppam (Kvernhusgilet), og ledningen vil herfra følge fjordlien i nordøstlig retning oppover til den når en topp på ca. 974 moh. Traseen vil bli synlig opp lia, spesielt fra fjorden, men ledningen vil ha bra bakgrunnsdekning og vil ikke fremstå som et fremtredende element i landskapet. Strekningen traseen skal følge opp fjordlien er også relativt kort, og den vil bli mest synlig på toppen hvor den knekker innover dalen. Den andre delen av strekningen er fra toppen av fjordlia og mot Klovsteinane. Her er det mindre vegetasjon, og traseen følger mye åpen dalgang frem til lia nedenfor Fjellgrindahaug. Herfra består terrenget av noe mer gran og løvskog mot Hovden. Fra Hovden vil ledningen følge eksisterende 132 kV ledning parallelt ned til Seljevollen og over til planlagt transformatorstasjon på østsiden av Grindselvi. Nedføringen av de to parallelle ledningene vil medføre visuell ulempe for brukere av Seljevollen. Traseen er relativt kort ned dalsiden, og ved Seljevollen antas det at omfanget av skogryddingen vil bli beskjedent dersom ledningene skal strekkes over området.

Departementet mener de visuelle virkningene av ny omsøkt 132 kV kraftledningen fra Suppam til Seljevollen er moderate. Ledningen vil være mest synlig fra Kvernhusgilet og opp fjordlien.

For nærmere detaljer vises det til NVEs innstilling s 8-9.

Kulturminner og kulturmiljø

På Seljevollen finnes en tuft som inngår som et automatisk fredet kulturminne. Ifølge Riksantikvaren er det flere slike kulturminner i området. NVE mener det er sannsynliggjort at ledningene kan strekkes over Seljevoll-området slik at eksisterende kulturminner ikke vil bli direkte berørt. NVE mener det alternativt er mulig å unngå dette ved å bygge ledningen i dalbunnen med flere master.

Departementet er enig i NVEs vurdering, og viser for øvrig til innstillingen s 9.

Friluftsliv og reiseliv

Ifølge tilleggsutredningen til KU for friluftsliv og reiseliv er konsekvensene av kraftledningen middels/liten negativ. Ledningen vil krysse over en mye brukt turtrase mot Dalsbotnen. Det er ingen former for organisert bruk av influensområdet i Grindsdalen. NVE vurderer at ledningen i liten grad vil påvirke friluftsliv og reiselivet i området. Departementet har ingen merknader til NVEs vurdering, og slutter seg til denne, jf. innstillingen s 9-10.

Skogbruksinteresser

Det finnes noe hogstmoden skog i Grindsdalen, særlig på østsiden av dalen. Ledningen er planlagt bygd på vestsiden, og vil bare i liten grad berøre skogbruket. NVE vurderer virkningene som små. Sognekraft forutsettes å tilpasse ledningstraseen i samarbeid med grunneierne/rettighetshaverne slik at minst mulig skog blir berørt. Departementet er enig i NVEs vurdering, jf. innstillingen s 10.

Planlagte og eksisterende nettanlegg

Flere høringsinstanser kommenterer at den omsøkte 132 kV kraftledningen vil bli en ytterligere belastning i Grindsdalen, og at tiltaket sammen med eksisterende inngrep i området er uakseptabelt, da Grindsdalen er betegnet som et helhetlig kulturlandskap. Det er gitt konsesjon til bygging av Grindsdalen transformatorstasjon og ny 132 kV kraftledning fra Grindsdalen transformatorstasjon til Fjærlandsfjorden. Ved behandlingen av disse to søknadene, ble ikke tiltakene sett i sammenheng med den nå omsøkte 132 kV ledning fra Suppam til Seljevollen. NVE mener derfor at det nå er viktig å se på alle disse tre tiltakene i sammenheng for å vurdere de visuelle virkningene. Eksisterende tiltak i området rundt Seljevollen er Statnetts 132 kV ledning og Sognekrafts 66 kV ledning, som strekker seg i to langspenn over Grindsdalen. På sikt kan eksisterende 66 kV ledning Njøs - Dragsvik fjernes når Statnett SFs konsesjonsgitte 420 kV-ledning mellom Ørskog og Sogndal er ferdigstilt. Lenger sørvest, ved Klovsteinane, krysser også Statnett SFs 132 kV ledning, som planlegges revet når Ørskog - Sogndal er ferdigstilt.

NVE konstaterer at det allerede er tyngre tekniske inngrep i området hvor omsøkte ledning planlegges. Området vil også bli ytterligere berørt av at eksisterende 132 kV ledning og omsøkte ledning skal trekkes ned i dalen til omsøkte Grindsdalen transformatorstasjon ved Seljevollen. Området ved Seljevollen er ikke i betydelig grad benyttet til menneskelige aktiviteter, men NVE konstaterer at eventuelle brukere av Seljevollen vil visuelt sett bli berørt av tiltaket.

NVE legger til grunn at omsøkte ledning er en forutsetning for å realisere Leikanger kraftverk. Sognekraft har ikke omsøkt andre alternativer, og omsøkte trasé er derfor eneste vurderte løsning for nettilknytningen av Leikanger kraftverk. NVE mener at å samle de tekniske inngrepene i et område er den beste løsningen, selv om det i det berørte området vil bli en ytterligere visuell negativ virkning.

Departementet slutter seg til NVEs vurdering, jf. innstillingen s 10.

Naturmangfold

Naturtyper

Den direkte påvirkningen av naturtyper er begrenset til mastefester, anleggsveier og ryddebelt. Naturtypenes betydning som levested for sårbar vegetasjon og biologisk mangfold påvirkes i mindre grad, med unntak av fugl. Det forutsettes generelt at det i detaljplanleggingen av kraftledninger skal vektlegges å unngå mulig vesentlig skade på naturtyper og vegetasjon, jf. energiloven § 3-5 og naturmangfoldloven § 12.

Ved Suppam finnes det en naturtype definert i Naturbase som «slåttemark». Naturtypen er sterk truet, og gitt verdi A. Ny kabel- og ledningstrase vil ikke berøre slåttemarken direkte, og departementet mener derfor at ledningen ikke vil gi konsekvenser for denne naturtypen. Konsekvensene for naturtyper er ikke til hinder for at konsesjon kan gis.

Flora

Etter departementets vurdering vil det omsøkte tiltaket ikke ha noen påvirkning på flora som det må tas hensyn til. Konsekvensene for flora er ikke av avgjørende betydning for vurderingen av konsesjonsspørsmålet.

Fugl

Kraftledninger vil i all hovedsak ha påvirkning på fugl, og i anleggsfasen vil aktivitet og terrenginngrep kunne forstyrre fugl og annet dyreliv. Det hekker ingen rødlistede fuglearter i området hvor den omsøkte kraftledning skal gå. Det er ikke forventet økt mortalitet på fugl som følge av stømgjennomgang, da kraftledningen vil få stor avstand mellom strømførende ledninger. Ledningen ved Suppam og Seljevollen vil gå på tvers av formasjonene i terrenget. Rent teoretisk kan dette føre til økt kollisjonsfare for fugl. I praksis dreier det seg her om korte ledningsparseller med en ubetydelig økning i kollisjonsfaren for fugl. Etter departementets vurdering vil konsekvensene for fugl ikke være til hinder for at konsesjon gis.

Verneområder

Ledningen berører ingen vernede eller planlagt vernede områder, men passerer nær Kvinna fossen naturreservat ved Suppam. Kvinna fossen naturreservat har verneplan for edelløvskog/rike løvskoger, som er kategorisert som en truet naturtype. Departementet kan ikke se at temaet er av avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet.

VIII Samlet belastning

I tråd med naturmangfoldloven § 10 foretar departementet en vurdering av den samlede belastningen på økosystemet. I departementets vurdering er det tatt hensyn til andre allerede eksisterende inngrep og forventede fremtidige inngrep og påvirkninger. For den omsøkte Leikanger-utbyggingen med kraftverk og nettilknytning, vises til gjennomgangen av de enkelte fagtemaer i foredraget foran, samt til NVEs innstillinger, konsesjonssøknadene med fagrapporter, tilleggsrapporter og miljøutredninger.

Grindselvi og Henjaelvi som omfattes av søknaden har ikke tidligere vært utnyttet til kraftproduksjon, med unntak av den tidligere reguleringen av Store Trastadalsvatn. Den eksisterende reguleringskonsesjonen ble i 1932 gitt til Leikanger kommune. Magasinet har ikke vært brukt til vannkraftproduksjon siden 1982, men har fungert som reservevannskilde for den kommunale vannforsyningen. Sognekraft søker nå om ny konsesjon for regulering av Store Trastadalsvatn.

I NVE Atlas er det innen en radius på ca. 20 km fra det planlagte utbyggingsområdet til Leikanger kraftverk registrert 15 eksisterende kraftverk og 12 kraftverk som har fått konsesjon til utbygging. Dette gjelder i hovedsak små kraftverk, men også enkelte større kraftverk som eksempelvis Mel og Feios. Alle kraftverk vil i større eller mindre grad medføre virkninger på landskap og vassdragsnatur.

Den 3,5 km lange 132 kV kraftledningen fra Leikanger kraftverk til Grindsdalen trafo ved Seljevollen i Leikanger vil bli synlig fra Sognefjorden, men vil få god bakgrunnsdekning. Ledningen vil berøre noe drivverdig skog, og vil bli synlig i kulturlandskapet ved Seljevollen. Ledningen vil ikke i vesentlig grad endre dette landskapsbildet, fordi området allerede er/vil bli preget av eksisterende/konsesjonsgitte ledninger samt Grindsdalen trafo.

Det er gitt konsesjon til bygging av Grindsdalen transformatorstasjon og ny 132 kV kraftledning fra Grindsdalen transformatorstasjon til Fjærlandsfjorden.

Eksisterende tiltak i området rundt Seljevollen er Statnetts 132 kV ledning og Sognekrafts 66 kV ledning, som strekker seg i to langspenn over Grindsdalen. På sikt

kan eksisterende 66 kV ledning Njøs - Dragsvik fjernes når Statnett SFs konsesjonsgitte 420 kV-ledning mellom Ørskog og Sogndal er ferdigstilt. Lenger sørvest, ved Klovsteinane, krysser også Statnett SFs 132 kV ledning, som planlegges revet når Ørskog - Sogndal er ferdigstilt.

Etter en vurdering av de omsøkte tiltakene sett sammen med eksisterende og planlagte tiltak i nærheten, finner departementet at den samlende påvirkningen økosystemet blir utsatt for, ikke vil være til hinder for at konsesjon kan gis til bygging av Leikanger kraftverk med tilhørende nettilknytning slik dette fremgår av oppsummeringen og konklusjonen nedenfor.

IX Oppsummering og konklusjon

I vurderingen av om konsesjon skal gis etter vassdragslovgivningen, må fordelene og ulempene ved de omsøkte tiltak gjennomgås og avveies.

Departementet har merket seg at Leikanger kommune ønsker en utbygging etter alternativ A, og at kommunen samtykker i at Sognekraft får overta konsesjonen for regulering av Store Trastadalsvatn når det blir gitt konsesjon til tiltakshaver til bygging av Leikanger kraftverk. Departementet har videre merket seg at Sogn og Fjordane fylkeskommune ønsker en utbygging etter alternativ A, mens Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har konkludert med at alternativ C er bedre enn alternativ A.

NVE tilrår at utbygger får konsesjon etter alternativ C.

Departementet vil påpeke at forskjellen på alternativ A og C i hovedsak er antall inntak og ulik fallhøyde i de to vassdragene. Etter alternativ A vil inntaket til kraftverket i Henjaelvi bli etablert på kote 600, mens det etter alternativ C vil bli flyttet ned til kote 530. Inngrepene foretas lengre ned i vassdragene og blir dermed mindre eksponert i terrenget. Berørte elvestrekninger som vil få redusert vannføring er kortere etter alternativ C enn etter alternativ A.

Et viktig avbøtende tiltak vil være slipp av minstevannføring hele året i begge vassdragene med økt vannslipping i sommerperioden. Det foreslås begrensninger på utnyttelsen av magasinkapasiteten i Store Trastadalsvatn til kraftproduksjon for å sikre vannreserve til kommunal vannforsyning mv.

Søknadene om konsesjon for regulering av Store Trastadalsvatn og bygging av 132 kV kraftledningen fra Leikanger kraftverk ved Sognefjorden til Grindsdalen transformatorstasjon, er lik for alternativ A og C.

Utbyggingskostnadene pr. 01.01.2015 er av NVE anslått til kr 805,9 mill. for alternativ A og kr 742,5 mill. for alternativ C, som gir en utbyggingspris på kr 4,42 pr. kWh for alternativ A og kr 4,82 pr. kWh for alternativ C. Vinterproduksjonen utgjør ca. 22% av årsproduksjonen for begge alternativer.

Det er søkt om ny konsesjon for regulering av Store Trastadalsvatn, som i dag fungerer som reservevannforsyning for kommunen. Begrensninger på utnyttelsen av dette magasinet til kraftproduksjon vil være nødvendig for å sikre vannforsyningen.

Gytemuligheten for fiskestammen i Store Trastadalsvatn vil sannsynligvis gå tapt ved tapping av magasinet med mer enn 2 m. Departementet vil påpeke at dette magasinet har en tynn ørretstamme som er etablert ved utsetting. Det er etter departementets vurdering ingen vesentlige forskjeller mellom utbyggingsalternativ A og C når det gjelder fisk og ferskvannsökologi.

Landskapskvalitetene er ifølge fagrapporten særlig høye ved landskapsområdet Nyastølen innerst i Henjadalen. Ved Nyastølen renner de tre elvene Friksdøla, Slettabotn og Traståna sammen til en elv, Henjaelvi, og representerer et inntrykssterkt landskapselement. Flytting av inntaket fra kote 600 (alt. A) til kote 530 (alt. C) vil ifølge tilleggsutredningen om landskap redusere utbyggingens påvirkning på kulturmiljøet og landskapskvalitetene på Nyastølen. Departementet har merket seg at alternativ C opprettholder den naturlige vannføringen i de tre elvene, som alle er sentrale landskapselementer og viktige for områdets landskapskvaliteter, Nyastølen inkludert. Det nye vannverksinntaket vil imidlertid uansett måtte anlegges på kote 600 og vil medføre ny vei opp til dette inntaket både for alternativ A og C, som vil påvirke landskapet ved Nyastølen negativt.

Forskjellen i kraftproduksjon mellom alternativ A og alternativ C medfører at alternativ A har en betydelig større nåverdi enn alternativ C. Departementet kan ikke se at de reduserte ulempene for landskap og friluftsliv ved å velge alternativ C fremfor alternativ A er så store at alternativ A bør avslås.

Etter en samlet vurdering tilrår departementet at Sognekraft gis konsesjon i samsvar med alternativ A, med pålegg om minstevannføring tilsvarende NVEs forslag til vannslipp for alternativ C, med den endring at vannslippet i Henjaelvi i perioden 1. oktober – 30. april økes fra 127 l/s til 132 l/s, som tilsvarer 5 – percentilen vinter. Denne endringen er gjort av hensyn til vanntemperatur og fare for innfrysing.

Departementet slutter seg til NVEs forslag om å begrense utnyttelsen av magasinkapasiteten i Store Trastadalsvatn til kraftproduksjon for å sikre vannreserve til kommunal vannforsyning mv.

Departementet har etter en samlet vurdering kommet frem til at de samfunnsmessige fordelene ved prosjektet utvilsomt vil være overveiende sammenlignet med de skader og ulemper som påføres andre.

Departementet anbefaler samtidig at det gis konsesjon etter energiloven for den omsøkte 132 kV kraftledningen fra Leikanger kraftverk til transformatorstasjonen på Seljevollen i Grindsdalen.

X Ekspropriasjon

Leikanger kraftverk

Sognekraft har søkt om følgende samtykke til ekspropriasjon etter oreigningslova for følgende:

- Regulering og damanlegg i Store Trastadalsvatn.
- Inntak i sideelvene Skitstøla, Gildøla, Grindselvi, Skulåna, Henjaelvi, og Reisetetåi.
- Bygging av overføringstunneler, inkl. riggområder.
- Tverrslag i Grindsdalen og Henjadalen.
- Anleggsveier frem til tverrslagene.
- Massedeponier/tipper ved tverrslagene.
- Kraftstasjon i fjell ved Suppam, tunnelpåhugg.
- Portal til kraftstasjonen, inkl. vei og riggområde.
- Avløp fra kraftstasjonen til Sognefjorden.

Det er også søkt om samtykke til allmannastevning og forhåndstiltredelse, jf. oreigningslova §§ 20 og 25.

Departementet vil påpeke at tillatelsene til Sognekraft etter vassdragsreguleringsloven § 2 og vannressursloven § 8, innbefatter ekspropriasjonstillatelse for avståing av nødvendig grunn og rettigheter for anlegget, jf. vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 1 første ledd. Det er derfor ikke nødvendig med særskilt ekspropriasjonstillatelse etter oreigningslova for de delene av tiltaket som omfattes av konsesjonene.

Departementet vil presisere at overføringen av Henjaelvi til Grindselvi ikke krever erverv av disse fallrettighetene. Falleierne i Henjaelvi vil fortsatt inneha rett til å utnytte restvannføringen etter utbyggingen av Leikanger kraftverk, men utbyggingen vil kunne utløse erstatningsplikt til falleierne pga. eventuelle skader og ulemper tilknyttet overføringen.

Sognekraft har søkt om tillatelse å ekspropriere de aktuelle fallene i Grindselvi i tilfelle minnelig avtale med falleierne ikke oppnås. Det er oreigningslova som hjemler tillatelse til ekspropriasjon av fallrettighetene, jf. loven § 2 nr. 51. Ved vurderingen av om Sognekraft skal gis tillatelse til ekspropriasjon av fallrettigheter må det foretas en interesseavveining etter oreigningslova § 2 annet ledd: "vedtak eller samtykke kan ikke gjerast eller gjevast uten at det må reknast med at inngrepet tvillaust er meir til gagn enn skade." Dette innebærer at samtlige skader og ulemper inngrepene medfører, skal avveies mot den nytten som oppnås med ekspropriasjonen. Det vises til de vurderinger som er gjort ovenfor og departementets tilråding om utbygging av Leikanger kraftverk og tilhørende nettilknytning. Samfunnets interesse i utbygging av fornybar energi og forsyningssikkerhet må avveies mot hensynet til de grunneiere og rettighetshavere ellers som blir berørt og til andre allmenne interesser. Departementet mener de samfunnsmessige fordeler ved tiltakene er av en slik betydning at det må tillegges avgjørende vekt hensett til den enkelte grunneier eller rettighetshaver som blir berørt i denne saken. Departementet finner at vilkåret i oreigningslova § 2 annet ledd er oppfylt, og tilrår at Sognekraft gis tillatelse til ekspropriasjon av disse fallrettigheter.

132 kV kraftledning fra Leikanger kraftverk til Grindsdalen transformatorstasjon

Sognekraft tar sikte på å oppnå avtaler med berørte grunneiere og rettighetshavere også for kraftledningen. For det tilfelle at slike minnelige avtaler ikke oppnås, søkes det om tillatelse etter oreigningslova § 2 nr. 19 til ekspropriasjonstillatelse av nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive den nye 132 kV kraftledningen fra Leikanger kraftverk til Grindsdalen transformatorstasjon, herunder rettigheter for all ferdsel/transport. Det søkes også om samtykke til å benytte allmannastevning og forhåndstiltredelse.

Også her må det foretas en interesseavveining etter oreigningslova § 2 annet ledd. Etter departementets vurdering har kraftledningen relativt små miljø – og arealvirkninger. Departementet mener at de samfunnsmessige fordeler ved tiltaket er av en slik betydning at det må tillegges avgjørende vekt sammenlignet med den enkelte grunneiers og rettighetshavers interesser som blir berørt av kraftledningen. Departementet har etter en samlet vurdering kommet til at inngrepet uten tvil er mer til gagn enn til skade, jf. oreigningslova § 2 annet ledd.

De midlertidige anleggskonsesjonene på 22 kV ved Suppam og Seljevollen er ikke omsøkt, men omfattes av Sognekrafts områdekonsesjon. Dersom det skulle bli nødvendig med ekspropriasjon, må det i så fall søkes Fylkesmannen i Sogn og Fjordane

om ekspropriasjonstillatelse for elektriske anlegg under områdekonsesjonen.

Allmannastevning

Allmannastevning kan benyttes når det er uklart hvem som har krav på status som ekspropriert i den aktuelle sak. Eksproprianten Sognekraft opplyser i søknadene om kraftutbygging og nettutbygging at eiendomsforholdene for enkelte eiendommer er uklare. Departementet finner på dette grunnlag at vilkårene er til stede for å samtykke i allmannastevning for begge søknaders vedkommende, jf. oreigningslova § 20.

Forhåndstiltredelse

Når skjønn ikke er begjært, kan samtykke til forhåndstiltredelse bare gis dersom det vil føre til urimelig forsinkelse for tiltakshaver å vente til skjønnskravet er fremsatt. Departementet kan ikke se at særvilkårene i oreigningslova § 25 første ledd annet punktum er oppfylt for verken kraftutbyggingens eller nettutbyggingens vedkommende. Søknadene om forhåndstiltredelse stilles i bero inntil skjønn er begjært.

Tidsfrist

Departementet gjør oppmerksom på at samtykkene til ekspropriasjon etter oreigningslova faller bort dersom det ikke er begjært skjønn innen 1 år etter at ekspropriasjonsvedtaket ble fattet, jf. oreigningslova § 16.

XI Departementets merknader til vilkårene

Leikanger kraftverk

Departementet foreslår at det gis et vilkårssett med utgangspunkt i standardvilkårene etter vassdragsreguleringsloven.

Post 1 – Konsesjonstid og revisjon

Sognekraft AS er et offentlig eid selskap. Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Vilårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år.

Post 2 – Konsesjonsavgifter

NVE anbefaler at avgiftene settes til kr 8,- pr. nat.hk. til staten og kr 24,- pr. nat.hk. til kommunen. Departementet viser til at dette er i samsvar med praksis i de senere konsesjoner og tilrår avgifter i samsvar med NVEs anbefaling.

Post 4 – Byggefrister mv.

Det foreslås standardvilkår om byggefrister. Fristene i vassdragsreguleringsloven gjelder selv om deler av tiltaket har fått konsesjon etter vannressursloven, jf. vannressursloven § 19.

Post 7 – Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.

Det er vesentlig at inngrepene gjøres så skånsomt som mulig og med særlig vekt på landskapstilpasningen. Ved NVEs godkjenning av detaljplanene må

de tekniske inngrepene få en så god miljømessig utforming som mulig. Tiltakshaver plikter å ta hensyn til slåttemarkslokaliteten ved Suppam i anleggsarbeidet, slik at naturtypen forringes minst mulig. Tiltakshaver pålegges å sette opp fugleholker for fossefall. NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten, jf. NVEs merknader til post 7 i innstillingen s 47 – 49.

Post 8 – Naturforvaltning

NVE har foreslått standardvilkår for naturforvaltning. Olje- og energidepartementet slutter seg til dette. Departementet vil presisere at eventuelle pålegg må være knyttet til skade forårsaket av tiltakene og være adekvate hensett til tiltakenes størrelse og virkninger.

Post 9 – Automatisk fredete kulturminner

Departementet vil påpeke tiltakshavers aktsomhets- og meldeplikt under anleggsperioden, jf. kulturminnelovens bestemmelser.

Post 10 – Forurensning mv.

Vilkåret omfatter driftsperioden. For anleggsperioden må det søkes om tillatelse fra fylkesmannen.

Post 12 – Terskler mv.

Det er her hjemmel for å pålegge konsesjonæren å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom det skulle vise seg nødvendig.

Post 14 – Manøvreringsreglement mv.

Det fastsettes et eget manøvreringsreglement for reguleringer og vannslipp for Leikanger kraftverk, jf. vregl. § 12 nr. 12 og vannressursloven § 19 første ledd. Minstevannføringen i Henjaelvi skal fordeles på Friksdøla, Slettatn og Traståni for å redusere ulempene for landskapet ved Nyastølen. NVE gis fullmakt til å fastsette fordelingen basert på forslag fra konsesjonæren.

Post 17 – Etterundersøkelser og kompenserende tiltak mv.

Konsesjonæren kan pålegges etterundersøkelser for å dokumentere om inngrepet har medført skade på den utvalgte naturtypen Slåttemark på Suppam. Dersom det viser seg at verdien på den samlede naturtypen er redusert som følge av tiltaket, plikter konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av NVE om nødvendig å utføre kompenserende tiltak, jf. naturmangfoldloven § 53 tredje ledd. Forslag til tiltak skal forelegges Fylkesmannen før de fastsettes av NVE.

132 kV kraftledning fra Leikanger kraftverk til Grindsdalen transformatorstasjon

Post 1 Varighet

Tillatelsen gis for en periode på 30 år fra konsesjonstidspunktet.

Post 3 Bygging

Det presiseres at anlegget skal være ferdigstilt, bygget og idriftsatt innen 5 år fra konsesjonsdato. Eventuell søknad om fristforlengelse må foreligge innen 6 måneder før utløpet av fristen.

Post 9 Miljø-, transport- og anleggsplan

Planen skal utarbeides av konsesjonæren og godkjennes av NVE før anleggsstart.

Konsesjonæren skal avklare undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9 før planen blir godkjent. Planen skal spesielt drøfte hvordan masteplasseringene kan tilpasses for å unngå inngrep i registrert kulturminne på Seljevollen. Det skal også drøftes hvordan skogryddingen kan begrenses der ledningen krysser turstien mot Dalsbotn og lia ned mot Seljevollen.

Olje- og energidepartementet

Tilråd:

Sognekraft AS gis tillatelse til bygging av Leikanger kraftverk med tilhørende elektriske anlegg i Leikanger kommune i samsvar med vedlagte forslag.

Vedlegg 1

Spesifikasjon av tillatelsene

1. I medhold av vassdragsreguleringsloven § 2 og vannressursloven § 8 gis Sognekraft AS tillatelse til regulering av Store Trastadalsvatn og til overføring av Henjaelvi til Grindselvi og til bygging av Leikanger kraftverk i Leikanger kommune etter utbyggingsalternativ A, jf. vedlegg 2.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for regulering og utbygging av Leikanger kraftverk, jf. vedlegg 3.
3. Tillatelsene etter punkt 1 og 2 erstatter eksisterende reguleringskonsesjon meddelt Leikanger sognekommunale elektrisitetsverk ved kgl. res. av 24. juni 1932 om regulering av Store Trastadalsvatn.
4. I medhold av energiloven § 3-1 gis Sognekraft AS tillatelse til å bygge, eie og drive Leikanger kraftverk med tilhørende elektriske anlegg og en 132 kV kraftledning fra Leikanger kraftverk til Grindsdalen transformatorstasjon, jf. vedlegg 4.
5. I medhold av oreigningslova § 2 første ledd nr. 51 og nr. 19 gis Sognekraft AS samtykke til å ekspropriere nødvendige fallrettigheter for bygging av Leikanger kraftverk, og grunn og rettigheter for å bygge, eie og drive elektriske anlegg i eller i tilknytning til Leikanger kraftverk og av ledningsanleggene mellom Leikanger kraftverk og Grindsdalen transformatorstasjon.
6. I medhold av oreigningslova § 20 gis Sognekraft AS samtykke til å nytte allmannastevning i forbindelse med begjæring om skjønn både for kraftverket og kraftledningen.
7. Planendringer kan foretas av departementet eller den departementet bemyndiger.

Vedlegg 2

Vilkår

for tillatelse etter vassdragsreguleringsloven § 2 og vannressursloven § 8 til å foreta regulering av Grindselvi og Henjaelvi

og å bygge Leikanger kraftverk (meddelt ved kgl. res. 17.6.2016)

1

(Konsesjonstid og revisjon)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdrags- reguleringsloven § 10 nr 3 første ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til staten kr 8,- pr. nat.hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 24,- pr. nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av NVE.

Plikten til å betale avgiftene inntreffer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdsloven § 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100

om renter ved forsinket betaling m.m. § 3 første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidler avsettes særskilt for hver kommune til et fond, som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret fortrinnsvis anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtekter for fondet skal godkjennes av Fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift m.v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 (Konsesjonsavgifter) og kontroll med vannforbruket, samt avgivelse av kraft, jf. post 19 (Konsesjonskraft), kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister m.v.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år. Fristene kan forlenges av Olje- og energidepartementet. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, kulturminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av

områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for regulerings- anleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet

- a. å sørge for at forholdene i Grindselvi og Henjaelvi er slik at de stedege fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,

c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,

d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

9

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredede kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredede kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte

utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes kulturminneforvaltningen (fylkeskommunen og eventuelt Sametinget) med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 andre ledd, jf. §§ 3 og 4.

10

(Forurensning m.v.)

Konsesjonæren plikter etter Fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11

(Ferdsl m.v.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre NVE treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utlignjengelige.

12

(Terskler m.v.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan NVE pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger m.v. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan NVE pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere

vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan NVE pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14

(Manøvreringsreglement m.v.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

15

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av NVE utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Kartverket med opplysning om hvordan målingene er utført

16

(Registrering av minstevannføring, krav om skilting og merking)

Det skal etableres en måleanordning for registrering og dokumentasjon av minstevannføring, løsningen skal godkjennes

av NVE. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares på en sikker måte i hele anleggets levetid.

Ved alle reguleringsmagasin og steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om manøvreringsbestemmelser og hvordan dette kan kontrolleres. NVE skal godkjenne skiltene utforming og plassering.

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av utbyggingen må markeres på kart på opplysningsskilt og merkes eller sikres.

For alle vassdragsanlegg skal det etableres og opprettholdes hensiktsmessige sikringstiltak av hensyn til allmennhetens normale bruk og ferdsel på og ved anleggene.

17

(Etterundersøkelser og kompensierende tiltak)
Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av regulerings virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. NVE kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av NVE å sørge for at verdien av den samlede utvalgte naturtypeforekomsten som berøres av tiltaket, forringes minst mulig, og om nødvendig utføre kompensierende tiltak.

18

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

19

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr. 1, jf § 2 tredje ledd. Avståelse og fordeling avgjøres av NVE med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraft- økningen, beregnet som i første ledd.

NVE bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra

konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

20

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av NVE bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

21

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelse som til enhver tid måtte bli truffet av NVE til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av NVE.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra NVE å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2 (Konsesjonsavgifter og næringsfond), 4 (Byggefrister m.v.), 14 (Manøvreringsreglement m.v.), 19 (Konsesjonskraft) og 21 (Kontroll med overholdelsen av vilkårene) kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 21.

For overtredelse av de i reguleringsloven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, eller vilkår satt for konsesjon eller vedtak i medhold av loven, kan NVE treffe vedtak om tvangsmulkt. Tvangsmulkten kan fastsettes som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp. Tvangsmulkten tilfaller statskassen og er tvangsgrunnlag for utlegg.

For å sikre at vedtak i medhold av vannressursloven blir gjennomført, kan den ansvarlige pålegges tvangsmulkt til staten, jf. vannressursloven § 60. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

Når et rettstridig forhold er konstatert kan det gis pålegg om retting og om nødvendig pålegges stans i pågående virksomhet, jf. vannressursloven § 59.

Overskrides konsesjon eller konsesjonsvilkårene eller pålegg fastsatt med hjemmel i vassdragsreguleringsloven eller vannressursloven kan det ilegges overtredelsesgebyr, eller straff med bøter eller fengsel inntil tre måneder, jf. Vassdragsreguleringsloven §§ 24 og 25 og vannressursloven §§ 60a og 63 første ledd bokstav c.

22

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

Vedlegg 3

Manøvreringsreglement for regulering og utbygging av Leikanger kraftverk i Leikanger kommune, Sogn og Fjordane fylke

(Meddelt ved kgl. res. 17.6.2016, erstatter reglement meddelt ved
kgl.res. 24.6.1932)

1. Reguleringer

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser		Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
		Øvre kote	Nedre kote			
Store Trastadalsvatn	1009,4	1013,0	1008,5	3,6	0,9	4,5

Høydene refererer seg til Kartverkets høydesystem NN 1954.

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Overføringer

Nedbørfeltene til Henjaelvi (30,1 km²), Reisetåi (10,9 km²), og Skulåna (3,6 km²) overføres til Grindselvi.

2.

Det skal slippes minstevannføring fra inntaket i Grindselvi på 164 l/s i perioden 1. mai - 30. september og 82 l/s i perioden 1. oktober - 30. april. Fra inntaket i Henjaelvi skal det slippes 254 l/s i perioden 1. mai - 31. mai, 754 l/s i perioden 1. juni - 15. august, 254 l/s i perioden 16. august - 30. september, og 132 l/s i perioden 1. oktober - 30. april. Minstevannføringen i Henjaelvi skal fordeles på Friksdøla, Slettatn og Traståni etter nærmere bestemmelse av Norges vassdrags- og energidirektorat basert på forslag fra konsesjonæren.

For drift av kraftverket skal det ikke tappes under HRV-2 m i Store Trastadalsvatn. Resterende magasin mellom HRV-2 m og LRV skal kun nyttes som reservevannkilde for vannforsyning og andre vannuttak i Henjaelvi.

Dersom tilsiget er mindre enn kravet til minstevannføring og vannstanden i Store Trastadalsvatn er på HRV-2 m eller lavere, skal hele tilsiget slippes forbi.

Magasinet skal ikke nyttes til effektkjøring, og alle vannførendringer skal skje gradvis.

Ved manøvreringen skal det tas for øye at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene så vidt mulig ikke økes.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde m.v. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

4.

Viser det seg at manøvrering og vannslipping etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.

Vedlegg 4

Anleggskonsesjon

Meddelt:

Sognekraft AS

Organisasjonsnummer: 916 069 634

Dato: 17.6.2016

Varighet: 30 år fra konsesjonstidspunktet

Ref: 201404880-5

Kommune: Leikanger

Fylke: Sogn og Fjordane

I medhold av lov av 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven) § 3-1, jf. forskrift av 7.desember 1990 nr. 959 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften) § 3-1 gis Sognekraft AS under henvisning til søknad av 27.01.2009 og tilleggssøknad av 4. november 2014, NVEs innstilling av 2. desember 2014 og kgl.res. av 17.6.2016 anleggskonsesjon.

Anleggskonsesjonen gir rett til å bygge og drive følgende elektriske anlegg i Leikanger kraftverk:

- En 76 MVA transformator med omsetning 132/13 kV
- Fire 13 kV bryterfelt
- Ett 132 kV bryterfelt
- En ca. 370 km lang PEX-isolert jordkabel fra Leikanger kraftverk frem til første kabelendemast på Suppam, med nominell spenning 132 kV og tverrsnitt 630mm² Al
- En ca. 3,5 km lang luftledning fra første kabelendemast på Suppam til Grindsdalen transformatorstasjon, med nominell spenning 132 kV og tverrsnitt 3XFeAl nr. 185
- Nødvendig høyspentanlegg

Anlegget skal bygges i traseen som fremgår på kartet merket «132 kV Leikanger kraftverk – Grindsdalen, Trasékart», tegningsnummer B-19512, i målestokk 1:10000 av 13.11.2014 vedlagt denne konsesjonen.

Vilkår

De til enhver tid gjeldende vilkår fastsatt i eller i medhold av energiloven gjelder for konsesjonæren. I tillegg fastsettes med hjemmel i energiloven § 3-5 annet ledd følgende spesielle vilkår:

1. Varighet

Konsesjonen gjelder inntil 17.6.2046.

2. Fornyelse

Konsesjonæren skal søke om fornyelse av konsesjonen senest seks måneder før konsesjonen utløper. Dersom konsesjonæren ikke ønsker fornyet konsesjon, skal det innen samme frist gis melding om dette.

3. Bygging

Anlegget skal være ferdigstilt, bygget i henhold til denne konsesjonen og satt i drift innen 5 år fra endelig konsesjon.

Konsesjonæren kan søke om forlengelse av fristen for ferdigstillelse, bygging og idriftsettelse. Slik søknad skal sendes senest seks måneder før utløpet av fristen.

Konsesjonen bortfaller dersom fristen for ferdigstillelse, bygging og idriftsettelse ikke overholdes.

4. Drift

Konsesjonæren skal stå for driften av anleggene og plikter å gjøre seg kjent med de til enhver tid gjeldende regler for driften.

Bytte av driftsansvarlig selskap krever overføring av konsesjon. Eventuelt framtidig skille mellom eierskap og drift av anleggene konsesjonen omfatter, krever også godkjenning fra NVE. Godkjenning kan gis etter søknad.

5. Nedleggelse

Dersom konsesjonær ønsker å legge ned anlegget mens konsesjonen løper, skal det søkes NVE om dette. Nedleggelse kan ikke skje før vedtak om riving er fattet.

6. Endring av konsesjon

NVE kan fastsette nye vilkår for anlegget dersom det foreligger sterke samfunnsmessige interesser.

7. Tilbakekall av konsesjon

Konsesjonen kan trekkes tilbake dersom konsesjonæren tas under konkursbehandling, innleder gjeldsforhandling, eller på annen måte blir ute av stand til å oppfylle sine plikter etter konsesjonen.

8. Overtredelse av konsesjonen eller konsesjonsvilkår

Ved overtredelse av konsesjonen eller vilkår i denne konsesjonen kan NVE bruke de til enhver tid gjeldende reaksjonsmidler etter energilovgivningen eller bestemmelser gitt i medhold av denne lovgivningen.

NVE kan også i slike tilfeller på ethvert tidspunkt pålegge stans i bygging.

9. Miljø-, transport- og anleggsplan

Anlegget skal bygges, drives, vedlikeholdes og nedlegges i henhold til en miljø-, transport- og anleggsplan, som utarbeides av konsesjonæren og godkjennes av NVE før anleggsstart. Planen skal utarbeides i samsvar med NVEs veileder om utarbeidelse av miljø-, transport- og anleggsplan for anlegg med konsesjon etter energiloven. Sognekraft AS skal utarbeide planen i kontakt med berørt kommune, grunneiere og andre rettighetshavere. Planen skal gjøres kjent for entreprenører. Konsesjonæren har ansvaret for at planen følges.

Anlegget skal til enhver tid holdes i tilfredsstillende driftsmessig stand i henhold til miljø-, transport- og anleggsplanen og eventuelt andre vilkår/planer.

Konsesjonæren skal foreta en forsvarlig opprydding og istandsetting av anleggsområdene, som skal være ferdig senest to år etter at anlegget eller deler av anlegget er satt i drift.

Tilsyn med bygging, drift, vedlikehold og nedleggelse av anlegget er tillagt NVE. Utgifter forbundet med NVEs godkjenning av planen, og utgifter til tilsyn med overholdelse av planen dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren skal avklare undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9 før miljø-, transport- og anleggsplanen blir godkjent.

Utover det som står i veilederen skal planen spesielt beskrive og drøfte:

- Hvordan masteplasseringene kan tilpasses slik at man unngår inngrep i registrert kulturminne på Seljevollen.
- Hvordan skogryddingen kan begrenses der ledningen krysser turstien mot Dalsbotn og i lia ned mot Seljevollen.